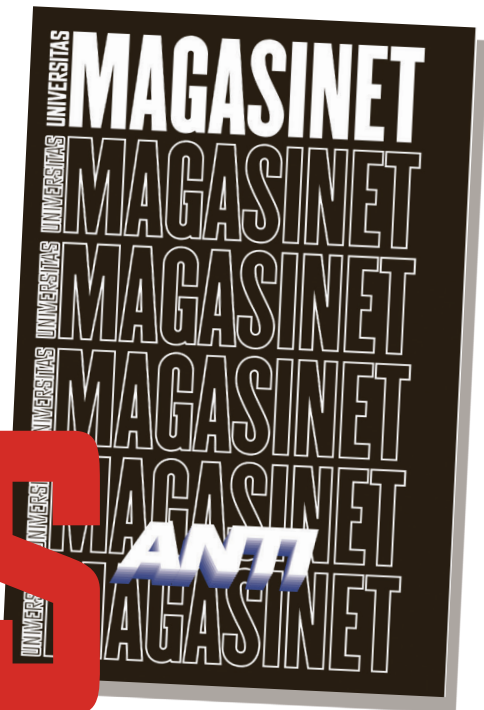

TEATERSTYKKET DER INGENTING ER TABU:

«Man kan være
skuespiller uten å **kysse
gutter** eller **slikke fitte**»

Magasin s. 4-9

MAGASINBILAG INNI AVISEN

UNIVERSITAS

Norges største studentavis

utgave 23 årgang 77

www.universitas.no

torsdag 12. oktober 2023

Nye Fosen-aksjoner:

JUSSTUDENTER MØTTE OLJE- MINISTEREN

Nyhet s. 8-9

UIO-BYGG STEMPLES SOM RASISTISK

Nyhet s. 11

William Heimdal anmelder
Høstutstillingen:

– HVITVASKING AV PENGER

Kultur s. 20-23

STATSBUDSJETTET 2024:

SÅ MYE MER

FÅR DU I

MÅNEDEN

Nyhet s. 4-7

LEDER OG KOMMENTAR

UNIVERSITAS

Ansvarlig redaktør: **Alida de Lange D'Agostino**
dagostinoalida@gmail.com 913 86 220

Nyhetsredaktør: **Vilhelm O. Bjørgul**
vilhelm.bjorgul@gmail.com 918 73 132

Fotosjef: **Tobias Schildmann Mandt**

Desksjef: **Ingeborg Aure**

Nettredaktør: **Anders Ihle Tovan**

Uttegner: **Mina Wikeby**

Uttegner: **Mona Soopalu**

Uttegner: **Ida Fjeld**

Uttegner: **Sigrid Mo Sand**

Deskjournalist: **Emilie Kaland Lindseth**

Korrektursjef: **Harald Nordbø**

Daglig leder: **Mikkel Frydenlund Sibe**

Annonseansvarlig: **Geir Dorp**
geir.dorp@universitas.no 22 85 32 69

Besøksadresse: **Moltke Moes vei 33**

Post: **Boks 3 Blindern, 0313 Oslo**

Epost: **universitas@universitas.no**

Nettside: **www.universitas.no**

Leder

1,5 G(lem det)

Alida de Lange D'Agostino,
Ansvarlig redaktør

Høyere utdanningsminister Sandra Borch (Sp) kaller statsbudsjettet for 2024 et «ambisiøst budsjett for studenter». Sannheten er imidlertid at det ikke var mye å hente, og KPI-justeringen av studiestøtten er det minste vi kan forvente. Det er som å juble over at «situationshipet» sender en god natt-melding. Vi er verdt mer.

De fleste norske organisasjoner, studentparlament, velferdsting og andre som kjemper studentenes sak, har år etter år kjempet for høyere studiestøtte. Og den tilsynelatende konsensusen er et mål om en studiestøtte tilsvarende 1,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden (G). Grunnbeløpet blir oppdatert 1. mai hvert år og blir bestemt av Stortinget etter trykde-oppgjøret. Tallet brukes til mange av Nav sine utbetalinger. I dag har vi en studiestøtte tilsvarende 1,2 G.

Til ingens store overraskelse fikk vi ingen økning i studiestøtte i årets statsbudsjett heller. Vi er ikke en veldig sexy målgruppe, og kommer nok til å «tape» statsbudsjettet mange ganger til. Men kan vi egentlig vinne?

Gjennom å gjemme seg bak en inflasjonsjustert regulering av studiestøtten, som ikke bør være en politisk,

men en rutinemessig byråkratisk justering, kan politikerne slå seg på brystet og si at de gjør både det ene og andre for studentene. Men sannheten er at studentpolitikk er så mye mer enn å ivareta kjøpekraften vi har på matbutikken. Det er også ting som sport, helse, tilrettelegging, kultur og fritid.

Hvert år lager Norsk studentorganisasjon (NSO) et budsjett som

Det ensidige fokuset på studiestøtte gjør oss til budsjettapere

viser studenters utgifter sammenlignet med hva de får i studiestøtte. I år har NSO regnet ut at studenter går 6407 kroner i minus hver måned. Økt studiestøtte kan dermed være løsningen på mange av problemene vi har, og selvfølgelig er det studentorganisasjonenes ansvar og plikt overfor grasrotene å kjempe for mer – noe annet hadde vært veldig rart. Men vi trenger alle gjennomsnittslag i statsbudsjettet vi kan få.

I år var det eneste punktet i NSOs statsbudsjettprioriteringer å øke studiestøtten til 1,5 G. I fjor hadde de fire punkter. Det ensidige fokuset på studiestøtten kan gjøre studentene til tapere på budsjettfronten. NSO har mye annen god politikk som bør løftes. I lys av Shot-undersøkelsen, som viser at én av tre studenter kan ha en psykisk lidelse, kunne de kjørt enda hardere på øremerkede midler til studentenes psykiske helse. Med SV som regjeringspartner kunne man også kjørt hardt på for eksempel tannhelse og brillestøtte.

Det er på tide med en liten virkelighets sjekk. Studiestøtten har ikke økt spesielt mye de siste årene. Den historiske økningen vi fikk i statsbudsjettet i fjor, er så godt som spist opp av prisstigningen i samfunnet. Vi har en regjering som elsker å presisere at det er bra at studenter har deltidsjobber, til tross for at mange rapporterer at jobben går utover studiene. Økningen i studiestøtte kommer nok ikke med det første, og frem til den tid må vi kjempe for flere andre seire. Hvis ikke blir vi budsjettapere neste år også. Og året etter det. Og etter det. Og etter det.

Arkivaren

UNIVERSITAS Nyhet • Kultur • Mønstre • English

Deprimerende menneskelig

Av Maria Jørv

PUBLISERT Onsdag 03. mars 2004 - 00:17 • SIST OPPDATERT Søndag 01. juli 2018 - 15:04

Da fuglene sluttet å synge er en opplysende, men deprimerende bok. Den er basert på Raja Shehadehs dagboknotater under okkupasjonen av hans hjemby Ramallah i mars og april 2002. Shehadeh skifter naturlig nok mellom å være sentimental, oppgitt og håpefull, men mest av alt er han sinna. Han er sinna på Sharon og på Arafat, på Oslo-avtalen, selvmordsbombere, nybyggere, blædende hjerter i Israel, frihetskjemperne i Ramallah og andre deler av Palestina, og på israelske soldater.

Det er dette gjennomvandrede sinnet som både gjør boken verdt å lese; den gir et meget menneskelig innblikk til ofrene for okkupasjonen, og som i langden faktisk gjør den til kjedelig. Shehadeh gjentar seg selv i det uendelige om hulla nye fortrytelser de israelske soldatene har begått akkurat denne dagen, og det er nærliggende å tenke at en strammere redigering ville ha fått forfatteren til å fremstå som en mer sympatisk person.

Men dette er selvfølgelig både styrken, og den største svakheten, ved dagboken som form. Den utleverer et menneske fullstendig, og viser både deres mest sympatiske og mest usympatiske sider. Det er mulig vi som lesere ikke er enig når Shehadeh skjeller ut gamle israelske damer som demonstrerer mot okkupasjonen for at de ikke gjør nok for det palestinske folk ved å bare gå der med plakaten sine, men for all del; vi forstår at han er sint.

Anmeldelse

Raja Shehadeh
Da fuglene sluttet å synge: Dagbok fra det beleirede Ramallah
Spartacus

Da fuglene sluttet å synge

For ti år siden ga Raja Shehadeh ut romanen *Da fuglene sluttet å synge*. Boken er basert på forfatterens dagboknotater under okkupasjonen av hans hjemby Ramallah i mars og april 2002. Universitas anmeldte den gang da boken og beskriver den som gjennomvandrede av sinne. Shehadeh er sinna på Sharon og Arafat, på Oslo-avtalen, selvmordsbombere, nybyggere, israelske soldater, men også på frihetskjemperne i Ramallah og i Palestina.

Universitas, 03.03.2004

Historiske skråblikk av
Emilie «Svaksynt» Kaland Lindseth

UNIVERSITAS

Utbyttet: Ole Henrik Elsetad (h.) har mellom anna vore forskingsdirektør i SINTEF, og venta til han vart pensjonert med å engasjere seg i Klimarealistene. Han har fått mykje kjelt for standpunktet, men fortel også om mange i forskarmiljøet som støtter han.

Den store klimabløffen

Dei er intelligente og hegt utdanna, men trur ikkje på global oppvarming. Dette er Klimarealistene.

Intelligent fornektelse

I 2015 intervjuet Universitas en gruppe selverklærte «intelligente» klimarealister i forkant av det store klimatoppmøtet i Paris. Her er det kanskje relevant å påpeke at det ikke var snakk om COP21, men et alternativt møte for alle skeptikerne. Med bakgrunn i idéhistorie og språkfag, samt en doktorgrad i fysisk kjemi, er disse klimaskeptikerne skråsikre på at den temperaturstigningen som alle driver og maser om, mest sannsynlig vil utebli. Mon tro om disse mennene er tilgjengelig for en kommentar om de siste års rekordvarme (for ordens skyld: i Europa, ikke her).

Universitas, 26.11.2015

- Universitas er en avis for og av studenter for lærestedene tilknyttet Studentsamfunnet SIO.
- Universitas arbeider etter Vier varson-plakatens regler for god presseskikk.
- Universitas støttes av Velferdstinget, som står uten redaksjonelt ansvar.

ILLUSTRASJON: ØYVIND HOVLAND

Datingens stigespill

Den norske datingkulturen kan være vanskelig å navigere seg i. Er vi for feige til å ta risiko i kjærligheten?

Dating

Tora Vassbotn, journalist i Universitas

I Norge råder janteloven som et moralsk kompass. Sandmoseos «du skal ikke tro at du er noe» har oppdratt en hel befolkning. Som en forlengelse av den tradisjonelle janteloven, vil jeg påstå at det finnes en egen versjon av den i norsk datingkultur. La oss kalle den *datingloven*. Slik som janteloven, består den av et sett sosiale koder og regler. Handler man utenfor den konforme forståelsen av hvordan et forhold skal utvikle seg, risikerer man like fullt å bli totalt avvist.

Du tenker kanskje: Hva sier den norske datingloven, da? Vel, til forskjell fra den søreuropeiske versjonen, der reglene tilsier at romantiske lovord fører til kjærlighet, er den norske loven langt mer komplisert. Datingloven lyder som følger: «Du skal ikke tro at dere er noe». Mer presist, ikke innrøm at du ønsker å

bli kjæreste med noen. Iver er nemlig datinglovens største fallgrube.

Vi kan sammenligne lovens spilleregler med et stigespill. Du rykker sakte oppover mot mål for hver handling innenfor lovens regler. Men pass på! Trækker du feil, faller du ned stigen og må starte på nytt. Trikset er å holde hodet kaldt, for klarer du å opprettholde likegyldighetens fjes, kan du kanskje klare å komme deg opp på det øverste nivået i stigespillet: eksklusivitet. Vær likevel oppmerksom på at eksklusiv dating ikke er synonymt med kjæresten.

Jeg tror datingapper har skyld i at vi velger ord som «eksklusiv» over «kjæreste». Utallige kommentarer har belyst hvordan datingapp-kulturen har ført til at valg av partner baseres på markedsvilkår. Forskere kaller datingkulturen «antiromantisk», ettersom vi shopper i

et endeløst hav av potensielle partnere og er etterlatt rådvill. I Norge har vi rekordmange single, og dette skyldes noe mer komplisert enn valgfrihetens paradoks. Bruken av datingapper fører til en overdreven frykt for avvising i den virkelige verden. Frykten resulterer i at vi ikke lenger tør å ta risiko i kjærlighets-søkenen.

Misforstå meg rett. Kanskje er grunnen til at det er så mange single i Norge (NRK kartla i 2021 at antallet var rekordhøyt – 1,4 millioner) at nordmenn trives i singeltilværelsen. Datingapper er jo et fint verktøy dersom man er ute etter uforpliktende *hook-ups*. En større undersøkelse publisert i år viser derimot at nordmenn bruker datingapper med helt andre formål. Happn, i samarbeid med trend- og konsulentbyrået NellyRodi, kartla datin-gadferden til 1765 norske brukere. I undersøkelsen kom det fram at halvparten av brukerne bruker datingapper for å finne «seriøse romantiske forhold». En kjæreste, om du vil.

Jeg lurar derfor på: Gjemmer vi oss bak ord som «eksklusivitet» og «situationships» for å skjerme egne følelser dersom noe går galt? Har vi rett og slett blitt feige?

Datingapper gjør at kan vi velge og vrake i treff uten å måtte forholde oss til avvisingene. Vi får tilfredsstilt et bekræftelsesbehov uten å risikere noe. Fordelen med eksklusivitet er jo nettopp det at man slipper å forholde seg til forventninger knyttet til ordet kjæreste. Er det ikke lenger kjemi, kan du heller

bare *ghoste*. Dere var jo aldri kjæresten uansett.

Trond Viggo Grøntvedt ved Institutt for psykologi ved NTNU har forsket på Tinder-bruken blant norske studenter. Til forskning.no annonserte han i 2019 at 8 av 10 norske Tinder-brukere ikke oppnår noe som helst ved bruk av appen. Verken *one night stands* eller langtidsforhold. Det man derimot erfarer ved bruk av datingapper er en selvtiltitsboost. Vi får innblikk i hvor mange som synes vi er attraktive. Det er jo fint nok i seg selv, jeg er bare redd for at selvtiltitt bak

Gjemmer vi oss bak ord som «eksklusivitet» og «situationships» for å skjerme egne følelser?

skjermen ikke videreføres til den virkelige verden. Hvorfor risikere å bli såra når vi kan få dekket bekræftelsesbehovet vårt på Tinder?

Vil du vinne i datingens stigespill tilsier dagens regler at risiko ikke hører hjemme i norsk

datingkultur. Jeg minner om datingloven: «Du skal ikke tro at dere er noe». Jeg mener imidlertid at det er på høy tid å redefinere loven. La oss inspirere av søreuropeerne. Treffer du noen du liker, om det så er etter et Tinder-sveip en lørdagskveld, tør å si det høyt! Bryt med den konforme forståelsen om at vi må forholde oss passivt til følelser. Istedenfor å holde muligheter åpne i frykt for avvising, tør å satse! Drit i tilbakeholdenhet og eksklusivitet. Kast stigespillet og tør å ta risiko!

nyhetsredaktør: **Vilhelm O. Bjørgul**
vilhelm.bjorgul@gmail.com 918 73 132

NYHET

Vedtak fremdeles gyldige

Felles klagenemnd har vært i hardt vær den siste tiden. Det var i september at VG tok nemndas daværende leder på fersk gjerning: Advokat Marianne Klausen hadde blitt ulovlig oppnevnt for en tredje periode, til tross for at kun to sammenhengende perioder er lov. Dette førte til spekulasjoner om hvorvidt vedtak fattet under Klausen i det hele tatt var gyldige. Blant spekulantene var flere jusprofessorer. Klausen ble kastet som leder, men vedtakene står fjellstøtt, melder Rett24. To vedtak har gått rettens vei, men domstolene konkluderer med at vedtakene er gyldige. Den ulovlige oppnevningen har ikke «virket bestemmende på vedtakets innhold», heter det fra domstolene. Vedtak i Felles klagenemnd kan blant annet føre til utestengelse fra universiteter og høyskoler. **VOB**

Ryk og Rice

Styret ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) har denne uka ansatt Siri Fjellheim (49) som rektor i en åremålsperiode som varer ut juli 2025. Fjellheim har vært konstituert rektor siden april i år, etter at Curt Rice ga seg som rektor samme måned. Det skriver NTB. Fjellheim, som er professor i plantebiologi, forteller at hun er beåret og veldig glad for å få muligheten til å lede institusjonen. Hun har jobbet på NMBU i hele 20 år, og omtaler perioden som inspirerende. Også styreleder Hanne Refsholt er tydelig fornøyd med ansettelsen. Hun beskriver Fjellheim som en strålende match for universitetet. Fem personer søkte til stillingen, hvorav to var svært godt kvalifiserte, ifølge Refsholt. Fjellheim var etter alle solemerker en av disse. Hun fikk jo tross alt jobben. **AIT**

Krigen inntar amerikansk campus

Lørdag blusset konflikten mellom Israel og Palestina for alvor opp igjen da den palestinske militante organisasjonen Hamas gikk til angrep flere titalls forskjellige steder i Israel. I tillegg til å dominere både politikken og nyhetsbildet i verden, har krigen også inntatt Harvard University i USA. Ifølge BBC har et brev skrevet av en pro-palestinsk studentgruppe satt fyr på debatten ved et av verdens mest prestisjetunge universiteter. «Apartheid-staten Israel er de eneste ansvarlige. Israelsk vold har strukturert hvert eneste aspekt av palestineres eksistens i 75 år», heter det i brevet, som er underskrevet av 33 ulike studentorganisasjoner. USA er Israels fremste støttespiller, og blant dem som har reagert kraftig er den republikanske senatoren og tidligere Harvard-studenten Ted Cruz. «Hva i helvete er galt med Harvard?», skrev Cruz på X/Twitter søndag. Universitetet selv sier i en uttalelse at studentene har rett til ytringsfrihet, men at ingen av dem snakker på vegne av universitetet. **KEAN**

AMBISIØSE NEDPRIORITERINGER:

Studentene savner

Million dollar baby: Flere bunker med kopier av regjeringens forslag til statsbudsjett lå strødd i Vandrerrhallen på Stortinget

Regjeringens forslag til statsbudsjett medfører liten endring for studentene i 2024. Opposisjonen og interesseorganisasjoner raser og etterlyser flere tiltak.

Statsbudsjettet

tekst Frida A. Hagen
foto Isabel Svendsen Berge

Norsk studentorganisasjon (NSO) mener regjeringens forslag til statsbudsjett er lite ambisiøst. Venstres Abid Raja kaller budsjettet skuffende.

– Vi hadde forventet mer, sier NSO-leder Oline Sæther, som lurer på hvor pengene til studentene har tatt veien.

Begge peker på en økning i studiestøtten på 3,8 prosent, som resulterer i 472 kroner ekstra i måneden.

Forsknings- og høyere utdanningsminister Sandra Borch kaller derimot budsjettet ambisiøst og mener regjeringen har gjort flere grep for å bedre studentøkonomien.

– Laber prisjustering

Tross klagesang fra flere hold er utdanningsminister Borch fornøyd med forslaget til nytt statsbudsjett for 2024.

– Dette er et ambisiøst budsjett for studenter, sier hun og forteller videre at regjeringen har lagt frem et budsjett som legger til rette for trygg økonomisk styring.

Det er derimot ikke alle som kan si seg like fornøyd. Reaksjonene fra opposisjonen har nemlig ikke latt vente på seg.

– Dette er en skuffende dag for Norges studenter, mener Venstres Abid Raja.

Han forteller at regjeringens forslag ikke er godt nok og at det ikke oppfyller regjeringens mål om en trygg økonomisk fremtid for studentene.

– Studentene får bare en laber prisjustering av studiestøtten, som i realiteten kan bli en nedgang hvis prisene øker mer enn regjeringen ser for seg, sier Raja.

NSO kjenner seg heller ikke igjen i statsrådets påstand om statsbudsjettet.

– Vi lurer på hvor ambisjonene til regjeringen er, sier Sæther.

Hun er spesielt opptatt av studiestøtten, og mener økningen ikke holder mål.

Mens statsrådenes lønn ble økt med 61.187 kroner fra 2022 til 2023, fikk studiestøtten en KPI-justering på 5.249 kroner i regjeringens budsjettforslag.

På spørsmål om denne sammenligningen viser Borch til økningen i

forårets budsjett, som tilsvarte cirka 9000 kroner i året.

– Jeg mener regjeringen har gjort flere grep for å bedre økonomien for studentene, konstaterer hun.

Studiestøtte til strandferier

Oline Sæther forteller at studenters faste utgifter krever 150 prosent av det studiestøtten dekker, og at mange studenter er avhengige av å jobbe på siden. Statssekretær Oddmund Løkens-

Hvor mange utenlandsreiser i året vil du reise på? Det er prioriteringer som studenter gjør

Oddmund Løkensgard Hoel (Sp), statssekretær i Kunnskapsdepartementet

gard Hoel (Sp) mener at det handler om prioriteringer:

– Skal du bo nederst på Grünerløkka, er det dyrt. Hvis du tenker at du ikke vil jobbe så mye, du vil bo litt billigere, flytte litt lenger ut, det er jo et valg studenter gjør. Hvor mange utenlandsreiser i året vil du reise på?

Utsagnet i statsbudsjettet

Prioriteringer: Oddmund Løkensgaard Hoel (Sp) mener studentene må prioritere.

Skuffet: Leder for Norsk studentorganisasjon, Oline Sæther, hadde forventet mer av regjeringens forslag til statsbudsjett.

Dette er de viktigste punktene i forslaget til statsbudsjett:

- + Studiestøtten blir justert etter forventet vekst i konsumprisindeksen (KPI), dette innebærer en økning på 3,8 prosent og 472 kroner mer i måneden.
- + Regjeringen foreslår å gi støtte tilsagn til 1650 nye studentboliger i 2024.
- + Det foreslås 22,8 millioner kroner til tilskuddsordningen Studenter – psykisk helse og rusmiddelbruk.
- + Regjeringen foreslår å bevilge 10 millioner kroner til en tilskuddsordning til veiledning av studenter og ansatte i den kommunale helse- og omsorgstjenesten.
- + Regjeringen foreslår å innføre en stipendordning for opp til 200 internasjonale masterstudenter fra utviklingsland med virkning fra studieåret 2024/2025.

Det er prioriteringer som studenter gjør, sier statssekretæren og legger til:

– Så det at studenter jobber er dels et utslag av at de må, men det er delvis et utslag at de ønsker å ha bedre råd.

På spørsmål om statsråd Borch sier seg enig i dette utsagnet svarer hun:

– Jeg skal ikke gå inn og spekulere i hva studentene bruker penger på.

Hun understreker også at Norge har en av de beste ordningene for studiestøtte i verden. Hun mener dessuten at det er bra for studenter at de jobber ved siden av studiene.

Oline Sæther kan derimot ikke si seg like enig.

– Jeg lurer på hvilke levekår Løkensgaard Hoel mener studenter burde leve under, sier hun og presiserer at veldig mye av det studentene får i inntekt fra annet arbeid går til faste utgifter.

Halvert mål

Da regjeringen la frem regjeringsplattformen sin etter stortingsvalget i 2021, satte de et mål om 3000 studentboliger i året. Årets budsjett foreslår litt over halvparten av det målet.

– Det er klart at det må være

mer tilgjengelige og billigere studentboliger når leiemarkedet er så ille som det er i Oslo nå, mener Abid Raja.

Det var 7459 studenter som sto på venteliste til studentbolig i

Vi håper at SV, i år som i fjor, får med seg regjeringspartiene på et løft

Oline Sæther,
leder for Norsk studentorganisasjon

Oslo i sommer og boligmangelen har vært et gjentakende problem i hovedstaden. Statssekretær Løkensgaard Hoel peker på student-samskipnadene, som ifølge ham ikke klarer å bygge rask nok.

– Vi tok grep med fjorårets budsjett, forsvarer Hoel. Han sikter til at regjeringen har økt kostnadsrammen for tilskudd til studentboliger.

Sæther er enig i problemstillingen som Løkensgaard Hoel legger fram, men mener regjeringen har

et ansvar for samarbeidet om flere studentboliger.

– Her må regjeringen invitere til et samarbeid med samskipnadene og kommunene og finne ut hva de tre partene sammen kan gjøre for å sørge for at det bygges flere studentboliger.

Tidligere i høst viste Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (Shot) at én av tre studenter kan ha en psykisk lidelse. Det skapte store forventninger til statsbudsjettet og regjeringen foreslår en satsing på psykisk helse og rus gjennom mer midler til sykehus og kommunale helsetjenester. Sæther mener derimot studentene trenger flere tiltak som er rettet spesifikt mot studenter, for eksempel gjennom studentvelferden, som i fjor gjennomgikk flere kutt. Hun mener studenter har behov for hjelp fra fagfolk som kjenner studentenes problemer.

– Kuttene vil gjøre at tiltakene og tilbudene som finnes sannsynligvis blir færre og mer utilgjengelige, sier Sæther.

Finnes det en redning?

Regjeringens forslag skal nå gå til behandling i Stortinget, hvor de selv ikke har flertall. Derfor er de avhengig av samarbeid med andre partier. Flere ser nå til SV som

kom til enighet i fjorårets budsjett og som nå vil gå inn i forhandlinger med regjeringen. Selv våger ikke stortingsrepresentant for SV Grete Wold å love for mye:

– Vi er opptatt av studentene og at vi skal ha gode fagfolk i alle ledd. Det er områder vi alltid jobber med. Nøyaktig hva vi skal prioritere er litt for tidlig å si noe om.

Hun forteller at de først og fremst skal sette seg inn i regjeringens budsjettforslag. Deretter må de så på hva som skal inn i deres alternative budsjett og hva som skal inn i forhandlingene med regjeringen.

– Vi håper at SV, i år som i fjor, får med seg regjeringspartiene på et løft, sier NSO-leder Sæther.

Hun sikter til endringen i fjorårets statsbudsjett hvor studiestøtta var foreslått økt med 2,8 prosent i regjeringens opprinnelige forslag, men etter forhandlinger med SV i stedet landet på sju prosent. På spørsmål om studentene kan håpe på en lignende redning i år, er ikke Wolds svar like oppløftende:

– Håp må man alltid ha, men det er for tidlig å si noe om hva man kan forvente.

Usikker stipendordning

Ferskt forslag: Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2024 er klart. SAIH-leder Selma Matsdotter Bratberg er kritisk til at forslaget mangler konkrete tall til stipendordning.

Etter dramatisk fall i internasjonale studenttall lanserer regjeringen ny stipendordning. Kritikere mener løsningen kun er et lite plaster på et stort sår regjeringen selv har skapt.

Statsbudsjettet

tekst Jakob Johannes Volan (Anders Ihle Tovan, Vilhelm Ofstad Bjørgul, Alida de Lange D'Agostino, Frida A. Hagen
foto Isabel Svendsen Berge

Årets forslag til statsbudsjett er klart, men noen står igjen med flere spørsmål enn svar. Etter å ha innført skolepenger for internasjonale studenter utenfor EU og EØS, har regjeringen varslet en stipendordning for studentene som ellers uteblir. Men konkrete tall på hvor mye ordningen skal koste, ligger ikke inne i regjeringens forslag til statsbudsjett.

Selma Matsdotter Bratberg, leder for Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpesfond

(SAIH), er glad for at det kommer en stipendordning, men er bekymret for at regjeringen mangler konkrete tall.

– Vi forventer at det så fort som mulig kommer et konkret forslag til en sterk stipendordning, som kan bøte på den skaden man har gjort ved å innføre skolepenger.

Universitas har tidligere skrevet om UiOs Senter for utvikling og miljø (SUM), som etter innføringen av skolepenger så mer enn en halvering av denne gruppen. SUMs senterleder Sidsel Roalkvam mener imidlertid at regjeringens forslag til stipendordning ikke er godt nok.

– Det er et lite plaster på et stort sår, sier hun, og legger til at senterets undervisningskvalitet er

avhengig av et internasjonalt klasserom, sier senterlederen.

– Under utarbeidelse

Stipendordningen kommer i kjølvannet av 80 prosent nedgang i søkere utenfor EU/EØS.

Stipendordningen skal tilbys 200 masterstudenter hvert år og er et samarbeid mellom høyere utdanningsminister Sandra Borch (Sp) og utviklingsminister Anne Beathe Tvinneim (Sp).

Utviklingsministeren har uttalt at det er for tidlig å si hvordan stipendet skal deles ut i praksis. Hun er likevel tydelig på at ordningen skal gjelde fra neste høst.

På spørsmål om stipendordningen viser statssekretær i kunnskapsdepartementet Oddmund

Løkensgard Hoel (Sp) til Utenriksdepartementets del av budsjettet.

Der heter det at det «etableres fra studieåret 2024/25 en ny stipendordning for internasjonale studenter fra utviklingsland». Årets forslag til statsbudsjett inneholder likevel ikke konkrete tall på hvor mye penger som er satt av til ordningen. Statssekretær Hoel mener fortsatt at pengene kommer:

– Regjeringen har sagt offentlig at ordningen i første omgang vil omfatte opptil 200 masterstudenter per år. Målet er å etablere ordningen fra og med studieåret 2024/25.

Når det gjelder nøyaktige kostnader for ordningen sier Hoel at ordningen må utredes ytterligere før tallene er klare.

Syver Zachariassen (Sp), politisk rådgiver for utviklingsminister Anne Beathe Tvinneim, sier

at regjeringen anslår en prislapp på rundt 35 millioner i 2024.

Fallet i internasjonale studenter er egentlig helt som forventet

Sandra Borch (Sp), forsknings- og høyere utdanningsminister

– Grunnen til at det ikke står noen tall i budsjettforslaget er rett og slett at stipendordningen er under utarbeidelse.

– Ett skritt frem og to tilbake

Selv om tallenes tale lar vente på seg, mener SAIH-leder Bratberg at stipendordningen ikke er god nok.

vekker reaksjoner

gen innfører stipendordningen, foreslår de å redusere landets utdanningsbistand med 100 millioner kroner, påpeker hun. I tillegg foreslår regjeringen å fase ut NORPART-programmet, et program som skal øke utdannings-samarbeid og studentmobilitet globalt.

– Dette er en regjering som velger å nedprioritere internasjonaliseringstiltak, globalt fors-

trist at de kutter i utdanning. Det er grunnleggende viktig for utvikling. Norge burde hatt råd til å bidra, både med å hente studenter hit og å satse på utdanning i sør.

ANSA-leder bekymret

– Norge har store ambisjoner for internasjonalisering. Dette følges ikke opp med midler og en reell satsing, sier leder i Association of Norwegian Students Abroad

Borch svarer på kritikken

Norges forsknings- og høyere utdanningsminister Sandra Borch er imidlertid ikke bekymret.

– Fallet i internasjonale studenter er egentlig helt som forventet og i tråd med de utviklingene som har vært i andre land som har innført studieavgift, sier hun.

Likevel erkjenner ministeren studiestedenes bekymringer og viktigheten av internasjonale klasserom, men påpeker at det fremdeles ikke er skolepenger for studenter fra EU/EØS og Sveits.

– Vi har innført en studieavgift på lik linje med veldig mange andre land, som frigjør penger i vårt budsjett.

På spørsmål om hvorvidt den nye stipendordningen er tilstrekkelig, svarer Borch at det er en viktig start, og at vi først må se hvordan den virker i praksis.

– Det er jo mulig å utvikle ordningen videre på sikt hvis vi ser at den fungerer.

universitas@universitas.no

Det er et veldig lite plaster på det såret regjeringen skapte da de innførte skolepenger

Selma Matsdotter Bratberg, leder for Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpesfond (SAIH)

knings- og utdannings-samarbeid, og også viktige tiltak for at flere barn og unge skal få tilgang til skolegang og utdanning globalt.

Roalkvam mener gratis høyere utdanning for alle er et grunnleggende solidaritetsprinsipp, og stiller seg kritisk mot regjeringens retning.

– Jeg synes det er utrolig

(Ansa) Anna Handal Hellesnes.

Hun er tydelig skuffet over regjeringens budsjettforslag og bekymret over den synkende andelen internasjonale studenter som kommer til Norge.

– Det er veldig mange færre internasjonale som kommer til Norge etter innføringen av skolepenger. Vi er bekymret for den trenden.

Skuffet: Ansa-leder Anna Handal Hellesnes er skuffet over regjeringens budsjettforslag.

– Det er et veldig lite plaster på det såret regjeringen skapte da de innførte skolepenger for denne studentgruppen, og sånn sett er det ett skritt frem og to tilbake, sier hun.

Og plasteret kan ifølge Bratberg bli enda mindre. Hun mener regjeringens ordvalg i budsjettet kan bety at det reelle antallet stipendiater kan bli lavere enn det regjeringen hevder. I budsjettteksten står det nemlig at ordningen skal treffe «opptil 200 studenter per år».

Til påstanden om regjeringens formulering svarer Zachariassen at regjeringen har som mål å lage en ordning som skal treffe målene regjeringen har satt seg. I tillegg understreker han at stipendordningen skal være skalerbar og at antallet stipendiater skal kunne økes ved beov.

Ifølge Bratberg vitner situasjonen om et Norge på feil kurs. I samme åndedrag som regjerin-

Tilbudsguiden

AVIS

MORGENBLADET

50 % studentrabatt på Morgenbladet

Bestill her:

www.morgenbladet.no/student

Kontakt oss:

abo@morgenbladet.no

23 36 05 00

www.morgenbladet.no

Da Dagsavisen

Få 50 % studentrabatt på Dagsavisen!

Bestill her:

www.abonnement.dagsavisen.no/student

dagsavisen@mediacollect.no

Tlf: 22 99 80 00

www.dagsavisen.no

TILBUDSGUIDEN

GODE TILBUD
FOR STUDENTER
I
OSLO

KINO

KULTUR

Opplev verdens beste samtidsjazz på Victoria, en ombygget kino i Oslo sentrum.

Vi har rimelige sesongkort for studenter som også gir rabatt i baren. Vår serie Uhørt! på onsdager har gratis inngang.

nasjonaljazzscene.no

Karl Johans gate 35

JUSSTUDENTER MED FOSEN-OPPROP:

Konfronterte sta

Oppgjør: Jusstudenter har sett seg lei av at regjeringen ikke lytter til Høyesterett.

For to år siden konkluderte Høyesterett at regjeringen bryter menneskerettighetene. Nå slår flere fra jussen alarm, og aktivister viser misnøye med bruk av sivil ulydighet.

Fosen-saken

tekst Armann Kippersund
og Georg Gillund
foto Adrian Heggem Misfjord

To år etter Fosen-dommen har demonstranter igjen tatt til gatene. Greta Thunberg deltar også for å støtte saken. Denne gangen har også flere jusstudenter engasjert seg. De mener at regjeringen har snudd ryggen til Høyesterett sin dom, og med det svekket maktfordelingsprinsippet.

Høyesterett konkluderte i oktober 2021 at vindmøllene på Fosen utgjør et brudd på reindriftssamenes rett til kulturutøvelse. Vedta-

ket resulterte i omfattende markeringer og sivil ulydighetsaksjoner. Nå har også flere fra universitetssektoren reagert, og spesielt fra det juridiske fagmiljøet.

– Ikke holdbart

– Noen av oss hadde semesteroppgave om Fosen-saken og det ble holdt panelsamtaler på fakultetet etter dommen, men det stilnet litt etterhvert. Da ble det viktig, ettersom det angår hele rettsstaten, at vi viser at vi er sterkt bekymret, sier leder for Jusstudentenes Fosen-opprop Sunniva D. Matre (23).

Gruppen har så langt samlet

inn 995 underskrifter fra jusstudenter landet rundt. Studentene gjør det tydelig at de kun fokuserer på det rettslige aspektet av saken. Likevel holder de seg unna spørsmålet om hvorvidt aksjonis-

Hva er vel litt sivil ulydighet i forhold til et to år langt statlig lovbrudd

Ellen Nystad, leder for Norske Samers Riksforbunds ungdomsutvalg

tenes virkemidler er legitime.

– Når det gjelder sivil ulydighet, er ikke dette noe Jusstuden-

tenes Fosen-opprop tar stilling til. Vi kan ikke uttale oss utover det som følger av ordlyden i oppropet. Dette er viktig, ettersom oppropet skal representere alle jusstudenter som har skrevet under, sier Matre.

Hun legger til at hun personlig har forståelse for at man tyr til sivil ulydighet når man har tatt en sak gjennom rettssystemet og dommen ikke blir etterlevd.

– Det var jo ikke før etter de første aksjonene med sivil ulydighet at regjeringen erkjente at det var konstatert et brudd på menneskerettighetene i Høyesterettsdommen, slår Matre fast.

Torsdag leverte ad hoc-gruppen underskriftene de har samlet inn til olje- og energiminister Terje Aasland:

– *Hvordan synes du møtet gikk?*

– Vi er fornøyd med at vi har fått fremlagt vår sak for ham og hvorfor den er viktig. Ikke bare for

den samiske tilliten til den norske rettsstaten, men for alle norske innbyggers tillit, svarer Matre og forklarer at alle fortjener å føle rettsikkerhet.

Bred støtte

Jusprofessor og spesialist i same- og urfolksrett ved UiT Øyvind Ravna har møtt opp utenfor Stortinget for å støtte rettsstaten og jusstudentenes opprop.

– *Er det noe uvanlig med måten regjeringen har svart på menneskerettighetsbruddet?*

– Norge har forpliktet seg til FN-kommisjonen om sivile og politiske rettigheter. Det er svært alvorlig at man ikke forholder seg til disse forpliktelsene. Olje- og energiministeren sier at han jobber hver dag for å få til løsninger, men ingenting av det vises ennå utenfor kontoret hans, konstaterer professoren.

Statsråden

Alvor: – Jeg håper den norske befolkningen tar dette innover seg, sier Ellen Nystad (24), leder for Norske Samers Riksforbunds ungdomsutvalg, om hva menneskerettighetsbruddet har å si for den samiske minoriteten.

– Vi har en av Europas eldste demokratiske grunnlover. I denne står maktfordelingsprinsippet sentralt. Når det ikke blir respektert av regjeringen, reagerer mange jurister og jusstudenter. Det er stikk i strid med det vi lærer.

Ravna peker videre på at det ikke bare er urfolksretten som blir brutt, men prinsippene rettsstaten bygger på.

Langs Karl Johans gate er det nå satt opp lavvoer med demonstranter rundt for å blokkere trafikken.

Det blir en siste utvei

Øyvind Ravna, jussprofessor ved UiT

– Hva tenker du om sivil ulydighet som virkemiddel?

– Det blir en siste utvei. Samtidig tenker jeg at man ikke skal kritisere de som bruker det virkemiddelet i en situasjon som denne, der staten ikke følger opp en rettskraftig høyesterettsdom, sier Ravna som også kommer med en advarsel.

– Vi ser både hvordan rettsstaten og menneskerettighetene utfordres i andre land. Norge må ikke bevege seg i samme retning.

– Siste utvei

Ravna svarer videre at jurister ser aspekter av dommen som andre ikke ser.

– Vil ikke lytte frivillig

En av demonstrantene som har møtt opp i hovedstaden er Ellen Nystad (24). Hun er leder for Norske Samers Riksforbunds ungdomsutvalg (NSR-Nuorat). Hun er også tilknyttet Jusstudentenes Fosen-opprop, men er derimot tydelig på hva hun mener om sivil ulydighet:

– Vi har vunnet saken med alle lovlige virkemidler, men staten nekter å følge sin egen lov og sørge for at menneskerettighetsbruddet opphører. Dermed er vi nødt til å si ifra, og hva er vel litt sivil ulydighet i forhold til et to år langt statlig lovbrudd, spør Nystad retorisk.

Hun hevder at verken statsminister Jonas Gahr Støre eller olje- og energiminister Terje Aasland hadde planer om å anerkjenne det pågående menneskerettighetsbruddet på Fosen, før aktivistene hadde okkupert 10 departementer i åtte døgn ved fjorårets Fosen-aksjon.

– Historien viser at de ikke vil lytte frivillig, da må vi gjøre oss umulig å ignorere, slår hun fast.

Som leder for NSR-Nuorat og som jusstudent understreker Nystad ansvarsfølelsen hun kjenner på.

– I praksis har vi ingen rettsstat hvis ikke regjeringen respekterer Høyesterett. Det betyr at vi heller ikke kan være trygge på vår egen rettssikkerhet. Jeg håper den norske befolkningen tar dette innover seg.

universitas@universitas.no

Mener dommen respekteres

Reiser lavvoen: Aksjonister setter opp lavvoer langs Karl Johan.

Flere jurister og professorer har stilt seg bak Fosen-aksjonene, men en professor i rettsvitenskap ved UiO stiller seg sterkt imot. Han mener aksjonistene har misforstått.

Fosen-saken

tekst Georg Gillund
foto Adrian Heggem Misfjord

Støtten til aksjonene og jusstudentenes opprop har vært stor. Likevel er det ikke alle som er enige med dem.

– Jeg har aldri ment at kvaliteten av et argument øker bare fordi det er mange som hevder det. At mange sier det samme betyr ikke i seg selv at det er riktig.

Det sier professor i rettsvitenskap ved UiO Eivind Smith om jusstudentenes opprop mot regjeringens håndtering av Fosen-dommen. I skrivende stund har oppropet over 900 underskrifter. Smith er imidlertid kritisk.

– Utviklingen etter Fosen-dommen skaper ikke noe problem for rettsstaten, og maktfordelingsprinsippet er ikke brutt.

Han bestrider ikke dommen fra Høyesterett, men mener problemet ligger i at mange misforstår hva den betyr.

– Mange, sikkert også disse studentene, mener at dommen sier mer enn den faktisk sier.

– De tar feil

– Flere, som professor Øyvind Ravna ved UiT, hevder at også straffeloven har blitt brutt i Fosen-saken. Hvordan stiller du deg til det?

– Disse vindparkene er oppført på grunnlag av offentlige tillatelser. Så lenge tillatelsene ikke er omgjort, kan det ikke være straffbart. Det er staten som har ansvaret for at tillatelsene var ugyldige, og da er det også den som må finne ut av hva den skal

gjøre. Inntil det har skjedd, så er det ikke noe poeng å stoppe møllene eller straffe de som driver dem. Det kommer man ingen vei med.

På spørsmål om sivil ulydighet forklarer Smith at virkemiddelet følger med seg to forventninger. Både at bruken av virkemiddelet må skje i full åpenhet, og at de som tyr til det må være innstilt på konsekvensene.

– Så langt jeg kan se, følger også aksjonistene i Fosen-saken disse enkle prinsippene, sier Smith.

– Er du ikke enig at det er staten som har begått et lovbrudd?

– Som Høyesterett har sagt i Fosen-dommen, begikk staten et lovbrudd da den for mange år siden innvilget tillatelsene. Men Høyesterett har ikke sagt at vindparkene automatisk må vekk.

Ifølge Smith er det ikke noe brudd på maktfordelingsprinsippet, men at staten imot tvert imot opptrer i samsvar med loven. Etter at de gamle vedtakene har blitt bestemt ugyldige, er det nettopp statens oppgave å gjenoppta arbeidet med å treffe nye vedtak, mener han. Det som derimot er et stort og økende problem, er at utredningsprosessen og avklaringsene om hva som skal komme i stedet, tar så lang tid, påpeker Smith.

– Det er flere som mener at rettsstaten tar skade, og jeg har sett noen jurister som støtter aksjonene. Men her mener jeg ganske enkelt at de tar feil. Dette er ikke en enten-eller-sak, slik vi så ofte får inntrykk av, avslutter professoren.

universitas@universitas.no

Stipendiat ut mot sanksjoner

Det er ikke konstruktivt i det hele tatt

Artem Spirin, doktorgradsstipendiat ved UIT

Det er nesten ingen russiske forskere på konferansene

Julie Wilhelmsen, forsker ved og leder i Norsk utenrikspolitisk institutt (Nupi)

Flere forskere stiller seg bak sanksjonsregimet mot Russland, til tross for negative konsekvenser for forskningsfeltet. Russisk doktorgradsstipendiat mener derimot sanksjonene er destruktive.

Sanksjoner

tekst Tora Vassbotn

– Sanksjonene er ødeleggende for forskningen, ettersom alt fysisk feltarbeid har blitt avlyst, sier Artem Spirin (29).

Han er russisk og doktorgradsstipendiat ved Institutt for arkeologi, historie og religionsvitenskap på Universitetet i Tromsø (UiT).

Spirin mener sanksjonene har klare negative konsekvenser for kunnskapsutveksling i forskningen.

– Det har blitt umulig å gjennomføre forskningsprosjekter. Dette har ført til komplikasjoner i regelmessig kunnskapsutveksling, sier han.

Spirin understreker at sanksjonene har en viktig symbolsk effekt, men at de fører til

vanskeligheter i praksis.

I forrige utgave av Universitas skrev avisa om konsekvensene av sanksjonsregime mot Russland i forsknings- og høyere utdanningssektoren. Samtlige forskere stilte seg bak sanksjonene selv med et voksende informasjonsbehov og en tydelig begrensning av forskning på Russland. Julie Wilhelmsen, russlandforsker ved Norsk utenrikspolitisk institutt (Nupi) mener derimot at konsekvensene er alvorlige for sektoren.

– Selv om man støtter sanksjonsregimet mot Russland, er det helt klart at en frikobling av Russland fra Europa har konsekvenser, sier hun.

I tillegg hevder Wilhelmsen at sanksjonene er en stor utfordring for de som studerer internasjonal politikk. Hun mener at mye av informasjonen bærer preg av å være en del av en informasjonsstrategi i en konfliktsituasjon.

– Det er vanskelig å skaffe seg pålitelig informasjon i en krigslignende situasjon, og det gjør oppgaven som forsker vanskeligere, sier hun.

Mindre samarbeid

Wilhelmsen forteller at en viktig ressurs i forskningen er å reise på konferanser. Der knyttes kontakter, man lytter til andre forskere og hører hva de har funnet på feltarbeid. Fraværet av russere på forskningsa-

renaen fører til mye mindre utveksling av kunnskap på tvers av grensene.

– Siden krigen startet, er det nesten ingen russiske forskere på konferansene, dels på grunn av sanksjoner fra russiske myndigheters side, og dels fordi man har problemer med å få visum til europeiske land som russisk forsker, sier hun.

Stipendiat kritisk

Christine Meklenborg Nielsen ved Institutt for litteratur, områdestudier og europeisk språk (ILOS) uttalte imidlertid til Universitas at sanksjonene ikke får konsekvenser for studentene. Dette begrunnet hun blant annet med at instituttet har funnet andre russisktalende land studentene kan reise til på utveksling.

Både Meklenborg Nielsen og førsteamanuensis i Russland-studier Helge Blakisrud mener sanksjonene på forskningssektoren bør opprettholdes. På spørsmål om hvor lenge utdanningsmiljøet kan tåle å ikke ha tilgang til Russland, svarte Meklenborg Nielsen at instituttet ikke vurderer dette som et problem nå.

Doktorgradsstipendiaten Spirin mener derimot at sanksjonsregimer i forskningsfeltet ikke er konstruktivt. Han stiller seg kritisk til å begrense kunnskapsutveksling i alle land, også i land som bryter menneske-

rettigheter.

– Jeg tenker det ikke er konstruktivt i det hele tatt. Uansett hvilket land som er objekt. Det finnes jo en rekke land som bryter både menneskerettigheter og folkerett som ikke er påført et sanksjonsregime mot forskningssektoren, sier han.

Forskning nedprioritert

Wilhelmsen mener sanksjonsregimet mot Russland handler om at Europa definerer seg som å være i en krigssituasjon etter Russlands invasjon av Ukraina. Hun forklarer at krigen har ført til en situasjon hvor hele Nato-området er mobilisert på en helt annen måte enn tidligere. Natos opprinnelige kjerneoppgave, å sikre Europas territorium, har gjenoppstått.

– Bestrebelsene for å avskrekke Russland og skjerme Nato-området blir sterke og veldig definerende, sier hun og legger til:

– Sikkerhet prioriteres foran alle andre politikfelt. Og da blir forskning underordnet.

Hun forklarer at også økonomi og andre politikfelt nedprioriteres. Selv om det ikke er så gunstig for Europa.

– Den sikkerhetspolitiske konflikten og faren man mener Russland utgjør, gjør at alle andre hensyn blir mindre viktige.

FOTO: SIIV PESSAR

Klar tale: Historiker og LO-rådgiver Jonas Bals er blant dem som tar til orde for rasismeplakett på Eilert Sundts hus.

Etterlyser rasisme-plakett

Historiker etterlyser rasisme-plakett på UiOs Eilert Sundts hus. Universitetet har ikke tatt stilling til saken.

Rasisme

tekst Anna Maria Huschka

Flere historikere tar til orde for en plakett om påstått rasisme fra Eilert Sundt på bygget som er oppkalt etter ham ved Universitetet i Oslo. Historikerne peker på den harde assimileringspolitikken som ble ført mot romanifolket.

legger vekt på hvor prominent plass de inntar i offentligheten. I dette tilfellet, hvor Sundt har fått et helt bygg på universitetet oppkalt etter seg, er det viktig med et minimum av kritisk omtale, mener Bals.

– Storsamfunnets behandling av romanifolket er et av de mørkeste kapitlene i vår nyere historie, som vi må ta ansvar for å fortelle.

romanifolket på 1800-tallet var preget av en oppfatning av disse folkegruppene som mindreverdige. Blant annet skildrer Sundts skriftlige arbeid hvordan de ikke hadde et godt liv, at de måtte oppdras og siviliseres.

førrige uke uttalte hun til Khrono at det er viktigere å lese Sundt enn å sette opp en plakett. I tillegg er hun motstander av å forkaste historisk arbeid fordi verden ser annerledes ut i dag. I en e-post til Universitas utdyper hun:

dan svært mye av rasismen på den tiden ikke kom fra folkedypet, men fra akademien.

Bals oppfordrer til inspirasjon fra tyskerne og deres konsept om minnekultur. Han mener de har ansvarliggjort seg selv ved å videreformidle sannheten. Det samme ansvaret etterlyser han fra universitetet.

– Mange av dem som målte skaller og lagde sinnrike rasehierarkier, var jo vitenskapsmenn. En utdanningsinstitusjon som UiO burde ta på seg ansvaret for deler av dette opplysningsarbeidet, sier Bals.

Behandling av romanifolket er et av de mørkeste kapitlene i vår nyere historie

Jonas Bals, historiker og rådgiver i LO

Mange av dem som målte skaller og lagde sinnrike rasehierarkier, var jo vitenskapsmenn

Jonas Bals, historiker og rådgiver i LO

Ifølge dem ble politikken begrunnet i Sundts arbeid.

– Jeg visste ikke dette, men hadde det vært en plakett hadde jeg vært mer opplyst, sier sosiologstudent Rakel Evensen (21) på Trygve kaffebar på Eilert Sundts hus.

Blant dem som går hardest ut er historiker og LO-rådgiver Jonas Bals. Han mener ikke at alle historiske skikkelser med rasistiske holdninger skal ha plaketter, men

Sundts skrivelser var ikke bare en passiv refleksjon av samtida han levde i. Der andre søkte forståelse for denne minoriteten, dro Sundt i en retning for å undertrykke dem.

Undertrykkende politikk

Eilert Sundt (1817–1875) var både teolog og samfunnsviter. Han regnes av mange som den første samfunnsviteren i Norge. Assimileringspolitikken som ble ført mot

– Hele livsformen ble forklart som mindreverdig og uønsket. Dette førte til et av de groveste og mest langvarige overtrampene som en minoritet er blitt utsatt for i Norge – med unntak av det nazistene gjorde mot jødene våre, forklarer Bals.

Startskuddet for debatten om Sundt kom i forbindelse med avisa Klassekampens arbeid med å utarbeide venstresidens kanon: En jury skal komme fram til 100 verk som har formet venstresidens politikk og ideer. Da litteraturkritiker Espen Stueland nominerte et av Sundts verk, gikk sinnene i kok.

Eilert Sundts hus er en del av Det samfunnsvitenskapelige fakultetet ved UiO. Anne Julie Sembs er dekan ved fakultetet. I

«Det er ikke overraskende at arbeider som ble skrevet for 170 år siden inneholder perspektiver og formuleringer som vi i dag ikke oppfatter som akseptable.»

Bals avviser derimot at Sundt skal forkastes. Tvert imot mener han at tekster som bidro til en rasistisk og undertrykkende politikk overfor en norsk minoritet, burde leses, men at dette ikke står i motsetning til en plakett.

Ser til Tyskland

Bals er opptatt av en nyansert historiefortelling, og at personer som vanligvis blir ensidig hyllet, også kan få kritikk. I boka hans «Våre kamper mot rasisme og fascisme 1865–1940», beskriver han hvor-

Ukjent for studentene

Dekan Semb tror noen studenter trolig har et forhold til hvem Eilert Sundt var, andre ikke. Likevel håper hun at studentene som bruker bygget selv tar ansvar og leser Sundt. Hun sier at fakultetet ikke har tatt stilling til spørsmålet om en eventuell plakett.

Tilbake på Eilert Sundt hus er historien ukjent. Likevel mener studentene at saken er viktig.

– Å vie et bygg til han bærer jo med seg heder og ære, og da burde man også ta ansvar for å fortelle historien, sier sosiologstudent Evensen.

1 av 3 dropper av journalistik

Forventingsavklaring: Yngve Benestad Hågvar har undersøkt frafallet på journalistikkstudiet. Halvparten av de spurte svarer at de faller fra av årsaker utenfor universitetets kontroll.

r ut k

30 prosent av journalistikkstudentene på Oslomet dropper ut i løpet av studietiden. Universitetet mener frafallet skyldes feil forventninger.

Journalistikk

tekst Sunniva Sagevik
foto Isabel Svendsen Berge

Nærmere 30 prosent av alle studentene som starter på en bachelor i journalistikk på Oslomet, dropper ut i løpet av studietiden. Det viser tall fra Databasen for statistikk for høyere utdanning (DBH).

– Jeg er keen på å prøve noe mer kreativt, sier Tina Stolpnes.

Hun sluttet på studiet en måned etter opptak i august i år.

22-åringen forklarer at det er flere grunner til at hun droppet ut. Foruten å ha en bachelor i et annet fag, opplevde Stolpnes hjemmesidene til Oslomet som noe misvisende.

– Jeg leste på sidene at det var mye kreativt å jobbe med, reklame for eksempel. Inntrykket var litt annerledes da jeg startet på studiene. Mye nyheter og lite annet, sier Stolpnes og legger til at hun kunne tenke seg bedre informasjon om hva yrket går ut på i forkant av studiet.

I Danmark er historien en annen. Der ligger frafallet på under ti prosent mot Oslomets tretti.

Journalistikk krever at man er villig å dele ting før det er ferdig

Yngve Benestad Hågvar, førsteamanuensis ved Oslomet

Journalistens rolle

– Journalistikk krever at man er utadvendt og villig til å dele ting før det er ferdig. Man må forlate komfortsonen, sier Yngve Benestad Hågvar og påpeker at dette er et problem for mange.

Hågvar er førsteamanuensis ved Oslomet og publiserte i 2019 en artikkel som undersøkte hvorfor journaliststudentene ved universitetet falt fra.

– Artikkelen er det eneste kunnskapsgrunnlaget vi har om frafallet, sier Hågvar.

Av de femten spurte sa halvparten at de sluttet av årsaker utenfor universitetets kontroll. De resterende oppga at studiet ikke var slik de forventet. Noen reagerte på arbeidsmengden og på metodene. Andre opplyste at studiet er for lite kreativt.

– Det var ikke helt det de ville. Vi har blitt mer bevisst på å presisere hva studiet går ut på. Vi understreker at studentene

skal skrive nyhetsjournalistikk det første året, og at det innebærer å skrive presise og enkle tekster innen korte frister, sier han.

– Ressurskrevende

Tall fra Samordna opptak viser at 128 søkere fikk tilbud om opptak ved bachelorutdanningen i journalistikk, til tross for at Oslomet bare har 90 studieplasser.

– Betyr dette at dere regner med at mange kommer til å falle fra?

– Erfaringsmessig vet vi at mange av de som får tilbud, ikke takker ja til plassen. Tilfanget av studenter er stort, dessverre opplever enkelte at studiet ikke var det de så for seg, sier Anne Hege Simonsen, instituttleder ved journalistikk og mediefag.

Simonsen reflekterer over muligheten til å rekruttere mer målrettet til studiet. Et karakterbasert opptak skaper høye poenggrenser og gjør at man ikke nødvendigvis fanger opp de mest motiverte studentene, hevder hun. For å komme inn på journalistikk på ordinær kvote måtte søkere ha et karaktersnitt på 56,7 poeng. Søkere til fotojournalistikk trengte 59,3 poeng. Fotostudenter kan derimot supplere med poeng fra opptaksprøver.

– Det er ressurskrevende at 30 prosent velger feil studie. En god forventningsavklaring i bønn er viktig for alt, sier Simonsen.

Dansk praksis

Imidlertid er ikke alle land like når det gjelder opptak til journalistutdannelsen. Søren Boy Skjold er lektor på journalisthøgskolen i Aarhus (DMJX) og medansvarlig for opptaksprøven som avholdes for aspirerende journalister. På telefon fra Danmark sier Skjold at under 10 prosent faller fra. Med andre ord 20 prosentpoeng færre enn i Norge.

– Vi har gode resultater med å ha den ordningen. Vår vurdering er at det lave frafallet blant annet skyldes hvor grundig vi er med opptaket, sier Skjold.

DMJX har en firedelt opptaksprøve. Etter å ha fylt ut et spørreskjema, leverer søkerne en video hvor de reflekterer over tilsendt materiale. Del tre og fire foregår på campus. Søkerne gjennomfører blant annet en test om dansk samfunnsnivå. Til sist har de 3 samtaler på 7 minutter med faglærerne om motivasjon, interesser og den journalistiske oppgaven.

– En viktig kompetanse for journalister er hvor god man er til å snakke, improvisere og å holde samtalen i gang, sier Skjold.

– Er det kostnadskrevende å ha et slikt opptak?

– Ja, det er det. Spesielt den dagen de er her. Men vi får penger av staten basert på hvor mange studenter vi har. Det er viktig for oss å beholde dem. Derfor beta-

ler vi for opptaksprøver, sier han.

Den endelige utvelgelsen baseres på en helhetlig vurdering av alle opptaksprøvene. Av om lag 500 søkere som kommer til samtale tilbys cirka 230 studenter plass ved Aarhus Universitet.

– Vi mener det er bedre enn karakterinnmelding, avslutter Skjold.

Jeg er keen på å prøve noe mer kreativt

Tina Stolpnes, tidligere journalistikkstudent ved Oslomet

Andre konsekvenser

På spørsmål om Oslomet vil følge etter danskene reflekterer Fekjær rundt utfordringene ved et slikt system.

– En slik praksis er ressurskrevende. Det går mer penger med på å velge ut folk og mindre på å lære dem noe, sier hun.

Prorektoren understreker behovet for å ha et opptak som er gjennomskiktig og rettferdig.

– Kulturell kapital slår sterkere ut på denne typen opptaksprøver, sier Fekjær og peker på at søkere fra ressurssterke hjem ofte gjør det bedre på muntlige prøver.

– Journalistikk har jo en poenggrense på 56,7 poeng. Tror du ikke at kulturell kapital allerede har slått ut på opptaket?

– Det er definitivt en sterk sammenheng mellom karakterer og kulturell kapital, men det er tross alt en større sjanse til å konkurrere om plassene på mer ryddig og åpent vis, sier hun.

– Hva tenker du om et frafall på 30 prosent?

– Frafall er ikke alltid frafall, en del er bortvalg, hvor studentene finner noe annet de heller vil gjøre, sier hun.

Fekjær forteller at det er et økonomisk problem for universitetet at studentene dropper ut, og problematisk hvis studentene slutter fordi de ikke blir møtt på en god måte på studiet. Videre peker hun på tre nøkkelementer for å forhindre økt frafall.

– Det er viktig at studenten kjenner på tilknytning til studiet, at man blir kjent med medstudenter, faglærere og studiet, og at studenten opplever mestring, avslutter prorektoren.

utenriksredaktør: **Knut Egil Aure Nilsen**
keanilsen@gmail.com 979 59 045

UTENRIKS

PRESIDENTVALG I ARGENTINA:

– Sinne driver d

Bekymret: Blas Grimaldi, argentinsk student i Buenos Aires, er bekymret for at unge stemmer på Milei i protest mot korrupsjon.

e unge til valglokalene

Javier Milei ønsker å oppheve abortloven og kaller klimændringer «en sosialistisk løgn». Likevel flokker unge argentinerere til valglokalene for å stemme ham frem i det kommende presidentvalget.

Argentina

tekst Tora Vassbotn

22. oktober er det duket for presidentvalg i Argentina. Javier Milei overrasket Argentinas politiske scene i august da han i nominasjonsvalget ble stemt frem som ledende kandidat.

Den spanske avisa El País beskriver politikken hans som en form for høyre-radikal liberalisme. Han ønsker å redusere statens rolle til et minimum og erstatte den argentinske pesoen med dollar. I verdspørsmål er holdningene ultrakonservative.

Ifølge argentinske meningsmålinger tiltrekker den kontroversielle utfordrer de unges oppmerksomhet. Meningsmålinger publisert av det argentinske konsulentbyrået Zuban y Córdoba viser at 40 prosent av velgere mellom 18 og 30 år vil stemme på Milei i presidentvalget.

– Hevnvalg

Benedicte Bull er professor i statsvitenskap ved Senter for utvikling og miljø på UiO. Hun var leder for Norsk nettverk for Latin-Amerika-forskning fra 2008 til 2020 og følger den politiske situasjonen i Argentina tett. Hun forteller at argentinsk politikk stort sett har vært dominert av de samme politiske partiene de siste tjue årene. Bull mener mistillit til disse partiene har ført til at unge ønsker forandring.

– Korrupsjon har trukket den argentin-

Vil ha forandring: Estanislao Perrone Llavari støtter Milei.

ske politikken helt ned i søla, sier hun og legger til.

– Det har vært en lang historie med korrupsjonssaker i tidligere regjeringer. Sakene har ført til mistillit til de sittende politikerne. Nå vil folk ha noe annet, uansett hva det er.

Bull hevder at Milei appellerer til de unge fordi dagens unge argentinerere har dårlige minner med begge sider av politikken. Milei representerer imidlertid en ny ytre kraft som aggressivt retter seg mot de tradisjonelle makthaverne på begge sider av politikken.

– Argentinere har ingen positive minner med verken nyliberal kapitalisme eller

Når folk dør av sult, nedprioriteres klimaspørsmål

Estanislao Perrone Llavari,
argentinsk Milei-tilhenger

sosialisme. Ingen av partiene har klart å skape en stabil samfunnsutvikling i Argentina. Dermed faller valget på utfordrer. For de unge har det blitt et slags hevnvalg, mener hun.

Inflasjon, korrupsjon og fattigdom

Argentinske Estanislao Perrone Llavari (25) jobber i finanssektoren i Buenos Aires. Han forteller at stemmen går til Milei på grunn av høy inflasjon og økonomiske utfordringer i landet.

– Argentina har i dag en inflasjon på over 100 prosent. Ved å omgjøre argentinske pesos til dollar kan vi kanskje klare å redde økonomien, hevder han.

Under den sittende presidenten Alberto Fernández økte inflasjonen i landet til 116 prosent. Inflasjonen har ført til en levekostnadskrise, og fire av ti innbyggere lever under fattigdomsgrensen, ifølge Reuters. Llavari uttrykker et sterkt sinne mot de sittende politikerne i landet, som han mener er selvopptatte og korrupte. Han mener derfor at Milei er et friskt pust i politikken, ettersom han åpent kritiserer politikere.

– Fattigdommen brer seg i landet og folk dør av sult. Samtidig er politikerne korrupte. Vi trenger forandring, sier han.

Milei har beskrevet politikere som «rotter» og påstår at de kun tenker på å berike seg selv, skriver El País. Milei har også uttalt at han lover strenge straffer av politikere dømt i korrupsjonssaker dersom han blir valgt.

Storslagen PR-kampanje

– Milei fører en god kampanje på sosiale medier ved å kritisere de sittende politikerne. Folk stemmer ikke lenger ut fra politisk ideologi, men frustrasjon, mener Blas Grimaldi, som er student ved Universidad del Salvador i Buenos Aires.

Valgkamp: Javier Mileis markedsføringskampanje fra gatene i Buenos Aires.

Grimaldi stemmer på venstresiden. Han frykter korrupsjonskaoset knyttet til den sittende regjeringen har ført til at unge stemmer på Milei i ren protest. Selv om de kanskje er uenige i politikken hans.

– Unge stemmer ikke på ham på grunn av de kontroversielle tingene han sier. De stemmer på ham fordi de ønsker endring. De tror han er frelseren, sier han.

Milei har 1,4 millioner følgere på TikTok og 2,4 millioner følgere på Instagram.

Korrupsjon har trukket den argentinske politikken helt ned i søla

Benedicte Bull,
professor i statsvitenskap på UiO og tidligere leder
for Norsk nettverk for Latin-Amerika-forskning

Milei-tilhengeren Llevar mener Mileis tilstedeværelse på sosiale medier har ført til at flere unge stemmer på ham.

– Jeg tror PR-kampanjen hans er effektiv for å nå ut til de unge, sier han.

Han sier at han selv følger Milei på Instagram.

– Jeg har sett flere av videoene hans. De er veldig engasjerende.

– Er du enig i de kontroversielle meningene han har uttrykt om abort og klimændringer?

– Jeg er ikke nødvendigvis enig i alt han sier. Men sånn som situasjonen er nå, er inflasjonen så høy at vi må prioritere å fikse økonomien, svarer Llevar for han utdyper.

– Når folk dør av sult, nedprioriteres klimaspørsmål.

Kaotisk fremtid i møte

Benedicte Bull er bekymret for fremtiden til Argentina. Hun påpeker at dersom Milei vinner valget, vil det føre til voldsomme protester.

– Det vil føre til et utrolig kaos i landet, sier hun.

Hun forklarer at dersom Milei vinner, vil det være med et knapt flertall. Han vil få vanskeligheter med å gjennomføre lovforslag, ettersom Kongressen består av de tradisjonelle partiene. I tillegg vil han bli møtt av en opposisjon som har kjempet for sakene sine i en årrekke.

– Om han så skal gjennomføre de kontroversielle forslagene knyttet til verdspørsmål, vil folk ta til gatene i protest. Folk på venstresida har kjempet for abortsaker i årevis. Det kommer til å være veldig mange som er villige til å lage mye bråk dersom han blir valgt, sier Bull.

DEBATT

idé-og debattredaktør:
tora.vassnes@gmail.comTora Vassnes
901 98 567

KJØR DEBATT

Hete tips om debatter i andre redaksjoner

Mobbing og kaviar
i Trondheim

I Trondheim løper sammen-teipede studenter halvnakne rundt i byen, skal vi tro Oskar Fredrik Eliassen, journalist i Under Dusken. Kaviar, egg, fiskeslo og nakenhet brukes for å beskrive opptaksprosessen til linjeforeningen ved Gløshaugen i Trondheim. Eller det som i Eliassens ord er «organisert mobbing». Opptaksprosessen oppleves som en sjanse for de eldre studentene til å bølge med, gjøre narr av og ydmyke de nye studentene. Linjeforeningene skal være en inkluderende in-

stans, da bør ikke opptaksprosessene skremme bort studentene, skriver Eliassen. Jeg har alltid tenkt at den voldsomme hypen over Trondheim har vært overdreven. Jeg har venner som studerer ved NTNU som beskriver Trondheim som den overlegne studentbyen. De har dratt tidlig tilbake til Trondheim fra sommerferien bare for å være der lenger. Får de løpe nakne i gatene og smøre kaviar på hverandre hver september, forstår jeg endelig hvorfor.

Svenske studenter
dør nesten av lykke

Jacques Lacan introduserte begrepet *jouissance*. Det beskriver brytepunktet der nytelse går over i smerte. Følelsen av å ha det så bra at man begynner å ville dø. Ifølge Maria Mullern-Aspegren, skribent i Lunds studentavis *Lundgård* er *jouissance* det perfekte ordet for å beskrive studentlivet. Å gå ut på en onsdag og være bakfull på forelesning dagen etter. Ha krysset av på «kommer» på tre fester på samme dag på Face-

book. Ha på seg for sterk parfyme, drikke øl i dusjen, bestille foodora og spise seg farlig mett. Alt på lånte penger! Mullern-Aspegren sitter full på en torsdag, ikledd et laken på vei til en togafest, og reflekterer over at livet hun lever kanskje er litt for bra. Men skal det ikke gjøre litt vondt å ha det så godt, og være tjue år, spør hun seg selv. Tenk at bare litt mer studiestøtte kan gjøre at man nesten besvimer av lykke...

Ukas tvitringer:

big pig (remastered) @HyggeligTjommi
veggdyrene fra paris kan bare prøve å komme seg til oslo, de vil aldri overleve 37-bussen

de kan bare prøve seg på lesesal A

Frøken Buskerud @ondstemor
klart man snakket litt om fotball på date her forleden og sa «tottenham»

spurs, squirtsss?

subsidiert gutt i duskregn @Verdensmester1
halla snuppa, lest reportasjen jeg sendte deg i natt? den om cubansk kvinnefotball fra le monde diplomatique?

jeg liker bare gutter som leser klassekampen og ser på kvinnefotball

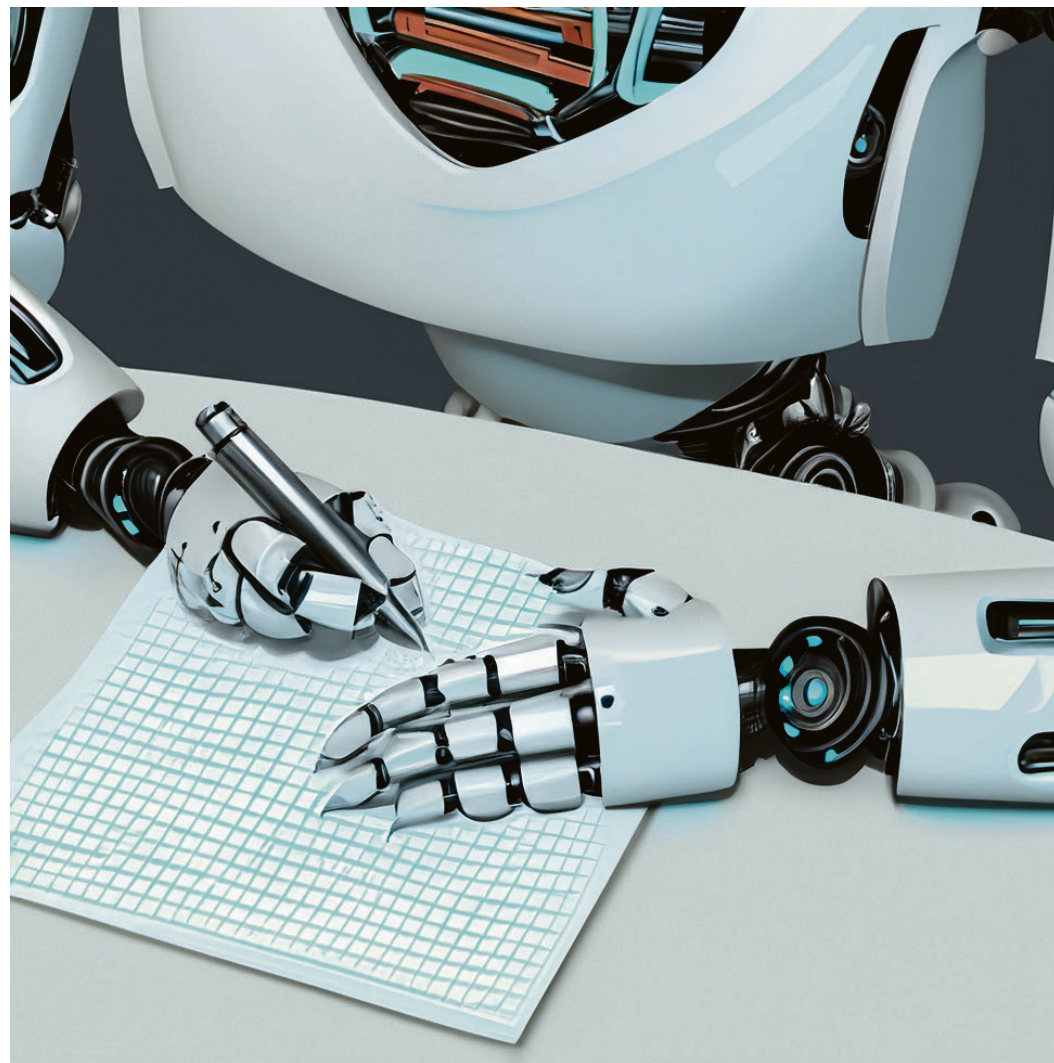
Debattregler i Universitas

Vil du få din mening på trykk i Universitas?
Send innlegget ditt på e-post til

debatt@universitas.no

Typiske innlegg er mellom 1500 og 2000 tegn, inkludert mellomrom. Lengre innlegg kan vurderes i noen tilfeller

- Vi trykker ikke innlegg som har vært på trykk i andre aviser, eller som er hatske og trakasserende
- Vi tar oss retten til å forkorte innlegg
- Frist for innsending av innlegg er søndag kl. 17
- Legg ved et portrettfoto av deg selv i e-posten

Hvem er vi hvis vi
ikke kan skrive?

Kunstig intelligens

Tale Egeberg Aasland, stipendiat,
Institutt for marin teknikk, NTNU

Jeg er stipendiat, og skal levere avhandlingen min om et par måneder. Alle artikler er levert, nå gjenstår bare introduksjonen. Ti-femten sider for å knytte artiklene sammen og introdusere de sentrale konseptene i faget. Det burde være enkelt.

Den viktigste
jobben du gjør
som student er å
lære læring

La oss være ærlige, sammenlignet med å skrive vitenskapelige artikler er denne jobben drepende kjedelig. Jeg har klaget mye til venner og familie den siste tiden, og prokrastinert masse (ikke minst med å skrive dette innlegget). Som svar på min klaging har flere foreslått at jeg skal bruke kunstig intelligens på et eller annet vis. Det kan være til å sette opp en disposisjon, lage et sammendrag av artiklene mine og så videre. Så - hvorfor gjør jeg ikke bare det?

En grunn er kanskje min egen stolthet (dette kan jeg jo, for pokker!), men den viktigste grunnen er at ved å sette ut dette arbeidet til andre, så berøver jeg meg selv for muligheten til å bli bedre.

Ved å skrive og rydde opp i teksten, så rydder jeg også opp i mitt eget hode. Som student, ute i industrien, og siden gjennom doktorgradsløpet, har det beste verktøyet alltid vært å skrive om det jeg har lest. Slik tar jeg opp kunnskapen, bearbeider den og trekker sammenhenger.

Det gjentas kanskje til det kjedsommelige, men du blir ikke ferdig utlært på universitetet. Når du kommer ut i arbeidslivet står nye og uventede oppgaver for døren, og de ligner ikke på fagene du tok. Ditt viktigste verktøy er evnen til å lære og evnen til å forstå.

Vi mennesker bygger vår verden gjennom språk. Det jeg ikke har et språk for kan jeg ikke forstå fullt ut. Språket mitt utvikler jeg ved å snakke med andre, ved å lese, og først og fremst ved å skrive.

For en student som kanskje har fire forskjellige fag i semesteret, med oppgaver og eksamen, så skjønner jeg veldig godt at det kan virke fristende å bruke kunstig intelligens der det går an. Sett fra lesesalen eller bøyd over jobbsøknaden, kan karakterene virke som det eneste viktige. Men den viktigste jobben du gjør som student er å lære læring. Det kan ikke ChatGPT fikse for deg.

debatt@universitas.no

T-bane på Bislett

Kollektivtransport

Timian Tøstie, student på Westerdals

Hvor blir det av T-banestoppet på Bislett?

Det har vært snakk om å bygge t-banestopp på Bislett i årevis, og gang etter gang, valg etter valg har dette stått på partiprogrammet til samtlige partier. Særlig Venstre.

Dette er nå en prinsipp sak for meg, da det er over fem år siden jeg flyttet fra Bislett, så stasjonen har ingen direkte innvirkning på meg og min hverdag.

Mai 2019 ble det vedtatt at det skulle bygges en ny sentrumsrute som skulle gå fra Majorstuen til Bislett og videre til Grünerløkka. Logistikken var kanskje ikke

helt på plass, men det er jeg sikker på at de hadde løst.

Er det nødvendig?

Tja, kanskje ikke. Men det hadde vært kult og tøft.

Skal vi bruke over 17 milliarder på noe som er kult og tøft?!

Nja, jeg vet ikke. Jeg er bare en dum skribent. Vi bruker jo masse penger på andre kule og tøffe ting. Og en T-banestasjon på Bislett er jo hvert fall litt praktisk. Kanskje?

Poenget mitt er uansett at jeg ikke liker folk som ikke holder det de lover. Spesielt ikke politikere. Det går fint når muttern glemmer å kjøpe potetgull på fredagskvelden liksom, bare det ikke skjer hver fredag. Sjåmener?

Men jeg venter i håp, tro og spenning.

Den første sten

Hvem kastet den første, den første sten.
En dåre kan saktens spørre.
Hvem ruger et egg på en mørklagt plen.
Har havet sitt på det tørre.

Hvem er det som våker i denne natt,
I de stille, elektriske byene.
Jordingsfeil, måneseil, ødemark, kratt.
Er det midnattssol bakom flyene.

Ola Bog, forfatter

Fri rettshjelp må faktisk være fri

Rettshjelp

Karoline Otterdal, Innvandringsgruppen v/Jussbuss

Det er naturlig å tenke at fri rettshjelp er et gratis tilbud for personer som ikke har råd til advokat. Ordet «fri» viser til en kostnadsfri ordning. Justisdepartementet foreslår imidlertid å innføre graderte egenandeler som skal øke i takt med rettshjelpsmottakres inntekt. Jussbuss mener det er viktig at ordningen er fri for de mest økonomisk vanskeligstilte.

Etter dagens rettshjelpsordning må du i noen sakstyper ha inntekt og formue under fastsatte grenser.

Som enslig kan du ikke ha en årsinntekt over 350 000 kr, og ikke ha en nettoformue over 150 000 kr. Om lag 17 prosent av norske husholdninger kvalifiserte til behovsprøvd rettshjelp i starten av 2023.

I proposisjon til Stortinget

Selv minimale egenandeler vil kunne forhindre at folk oppsøker hjelp

foreslås det en ny beregningsmåte som knytter seg til Grunnbeløpet i Folketrygden. Dette er svært positivt da det vil medføre en dyna-

misk utvikling av inntektsgrensen, som endrer seg i takt med prisveksten i samfunnet. Det blir foreslått å øke inntektsgrensen til 5G, som i dag utgjør 593.100 kr. Andelen som kvalifiserer til rettshjelp vil altså øke betraktelig.

Regjeringen foreslår også å innføre graderte egenandeler, som innebærer at den enkelte må betale en større andel av rettshjel-

pen, basert på hvor stor inntekt vedkommende har. Størrelsen på egenandelene fremgår ikke av forslaget. Det foreslås ikke noen egenandeler for personer med inntekt under 1G. Jussbuss mener det er viktig at de som tjener minst ikke skal måtte betale egenandeler. Vi mener den nedre grensen må være 2G, altså en inntekt under 237.240 kr i dag.

I Jussbuss erfarer vi at små kostnader avskrekker klienter fra å søke hjelp. Selv minimale egenandeler vil kunne medføre at personer ikke oppsøker hjelp, til tross for at de har et stort behov for det. Vi opplever videre tilfeller hvor ressurssterke motparter, herunder huseiere eller arbeidsgivere,

bevisst driver prosessen videre for å få rettshjelpsmottakeren til å gi seg av økonomiske grunner. Små egenandeler kan potensielt utgjøre store summer når advokatens tidsbruk øker.

Selv om Jussbuss stiller seg bak store deler av de foreslåtte endringene i rettshjelpsloven, mener vi det er essensielt at de mest vanskeligstilte tør å oppsøke hjelp. Det er denne gruppen som har det største rettshjelpsbehovet. Vi kan ikke ha en rettshjelpsordning hvor det fortsatt er økonomi, og ikke lov, som avgjør hvem som får rett.

debatt@universitas.no

Øyeblikket

av Foto Fotografesen

Fjellstøtt: Fortiden passer på fremtiden.

Ukas sitat:

Jeg var 19 og Fosse var 29. Jeg husker ham som en blek, kjederøykende, sky og nervøs ung mann som samtidig var utrolig sikker på det han gjorde.

Karl Ove Knausgård
til VG 6. oktober

Knausgård's erindringer av Jon Fosse, eller starten av en Sophus Bugge-basert husmorsporno? <3

DEBATT

idé- og debattredaktør:
tora.vassnes@gmail.comTora Vassnes
901 98 567

PRATSOMME MENN OM TAUSE GUTTER:

– Mange opplever å bli tilla

Ifølge undersøkelsen UNG2023 utført av Opinion kommer det frem at over 40 prosent av unge gutter ikke tør å ytre seg fordi samfunnet har blitt for opptatt av hva som er politisk korrekt. FpU-leder Simen Velle tror tallene kan forklares av en fremvoksende kanselleringskultur.

Ytringsfrihet

tekst Emilie Kaland Lindseth
foto Aurora Ytreberg Meløe

En blå vind blåser over Norge. Foreløpige analyser av valget viser at unge gutter har forflyttet seg mot høyre. Raymond Johansen (Ap) mener at venstresiden kan skyldes seg selv og at de har dyttet bort unge gutter ved å basere budskapet sitt på politisk korrekthet. Med buttons om at «woke is a Joke» har FpU ønsket dem velkommen, og kan nå skryte av nær doblet oppslutning i skolevalget. Simen Velle har i etterkant blitt kåret til kongen av skolegården, men mener selv «woke»-debatten har spilt en mindre rolle enn det har blitt fremstilt i mediene.

– Noe jeg har sagt i valgkampen som kanskje høres litt banalt ut, er at jeg bryr meg mye mer om hvor mange arbeidsplasser vi skaper fremfor hvor mange kjønn som finnes, sier Velle.

Folkeskikk fremfor forbud

Ifølge Amnesty er kvinner og folk med minoritetsbakgrunn spesielt utsatt for hatefulle ytringer. Som resultat vegrer mange seg for å delta i samfunnsdebatten. På spørsmål om hets er en trussel for ytringsfriheten fremfor et uttrykk av den, er Velle klar på at slike ytringer er

Jeg er grunnleggende uenig i at fordi jeg er en blond, hvit, heterofil mann, så skal jeg måtte passe meg for å mene ting

Simen Velle, leder i FpU

en uting.

– Jeg mener likevel at løsningen på hat er at vi rasjonelle mennesker tar et oppgjør mot dem. Vi får ikke folk til å skifte me-

ning ved å stenge noen inne eller gi dem bøter, det får vi ved å forklare hvorfor de tar feil, sier Velle.

Likevel mener Velle at de som ytrer seg i samfunnsdebatten må tåle å bli møtt med kritikk.

– Hvis du vil stå med en plakat utenfor kontoret mitt og si hvor dum du synes jeg er, så kjør på, sier Velle.

På spørsmål om dette er et litt for lett standpunkt å ta som majoritetsmenneske, svarer Velle at han som Frp-politiker på ingen måte er skjermet fra kritikk. Samtidig argumenterer Velle at ytringsfriheten ikke skal begrenses av faktorer man ikke kan

kontrollere.

– Jeg er grunnleggende uenig i at fordi jeg er en blond, hvit, heterofil mann, så skal jeg måtte passe meg for å mene ting, sier Velle. Videre frykter han vi har fått et ytringsklima som handler mest om hva man ikke skal si.

– Jeg som menneske er interessert i å omtale alle rundt meg med respekt. Om noen vil at jeg skal bruke et annet pronomen, så gjør jeg gjerne det.

– Forskjellen er at jeg vil gjøre dette på bakgrunn av at jeg er en hyggelig fyr, ikke fordi at norsk straffelov forteller meg at jeg skal gjøre det, fortsetter Velle.

Kongen av skolegården: Simen Velle (FpU) er fornøyd med doblet oppslutning i årets skolevalg.

Merkelapper

For et år siden utnevnte regjeringen Claus Moxnes Jervell til leder av det nye Mannsutvalget. Jervell forteller at ytringsvegning er et gjentakende tema.

– Mange av de guttene jeg har snakket med, forteller om opplevelser med å bli tillagt langt flere og mer radikale meninger enn det de egentlig har, om de først velger å ytre seg, sier Jervell.

Også Velle beskriver et ytringsrom der det har blitt vanligere å slenge merkelapper etter hverandre når det oppstår uenighet.

– Jeg tror ikke på at 40 prosent av unge

agt meninger de ikke har

Viktig med uenighet: Leder av Mannsutvalget Claus Jervell frykter vi importert en polarisert debattkultur fra USA.

Ytring krever mot: Psykologiprofessor Ole Jacob Madsen spekulerer i om dagens ungdom har blitt feigere.

gutter er veldig radikale og har gjerne meninger. Jeg tror at de fleste er ganske rasjonelle, men at de opplever at det som i mange år har vært helt legitime meninger plutselig blir omtalt som veldig kontroversielt uten at de helt forstår hvorfor, svarer Velle.

Jeg liker ikke den «finn fem feil»-kulturen. Da skaper vi ikke en reell enighet, det gjør bare at folk holder kjæft

Claus Moxnes Jervell, leder av Mannsutvalget

Jervell frykter vi har importert en polarisert debattkultur fra USA. Ved å først spørre folk hva de mener, for så å finne ut hvorfor, mener Jervell vi kan flytte oss fremover i mange diskusjoner.

– Jeg liker ikke den «finn fem feil»-kulturen. Da skaper vi ikke en reell enighet, det gjør bare at folk holder kjæft, sier Jervell.

– Jeg ble selv født homofil i en tid der det var forbudt med loven. Vi har gått gjennom en enorm samfunnsendring fra straff til aksept, men vi hadde aldri kommet dit vi er i dag hvis vi ikke hadde fått lov til å være uenige med hverandre underveis, utdypet Jervell. Samtidig frem-

hever Jervell viktigheten av hatparagrafen i å sørge for at alle føler seg velkommen til å delta i samfunnsdebatten.

– For å kunne være uenige, må vi først være enige om disse reglene. Det går en veldig tydelig grense ved trakassering og hat, sier en bestemt Jervell.

Meningsmot og ytringsfeighet

En av grunnene bak ytringsvegning som trekkes frem er frykten for å bli kritisert. Professor i kultur- og samfunnspsykologi ved UiO Ole Jacob Madsen sier det er flere negative sanksjoner assosiert ved ytring.

– Det tallene kanskje viser, og som vi har sett tendenser på tidligere, er at vi står overfor en generasjon som har blitt mer sensitiv til hvordan det de sier oppfattes av andre, sier Madsen.

– Samtidig er det flere indikasjoner på at ungdom er blitt mer opptatt av å vise hensyn, sier Madsen og henviser til undersøkelser som viser at ungdom er mer positiv til restriksjoner mot koranbrenning enn eldre generasjoner.

Madsen er klar på at det likevel aldri har vært uproblematisk å ytre seg. Har man først sagt sin mening, er det ikke mulig å reservere seg mot det eventuelle ubehaget som måtte medfølge.

– Det å ytre seg krever derfor en viss grad av meningsmot. Kanskje ungdommen har blitt litt feigere?

De glemte gutta

I løpet av de siste årene har det blitt avdekket et mannefall i det norske samfunnet, der

menn gjør det dårligere på skolen, tar opp flere fengselsplasser og er overrepresentert i selvmordsstatistikken. Jervell mener at kjønnsdimensjonene også kommer tydelig frem i diskusjonen om ytringsrom.

– Likestilling i Norge har vært drevet frem av kvinner og minoriteter, og de har nok i større grad enn menn vært med på å definere hva det politisk korrekte er. Jeg kan derfor skjønne at mange menn føler at disse debattene ikke treffer dem, sier Jervell.

Madsen er enig med Jervell om at kjønn utgjør en rolle i menn og kvinners ytringsmønstre, men mener det like gjerne kan peke andre veien.

– Nå generaliserer jeg veldig, men

Menn er ikke akkurat redde for å rekke opp hånden

Ole Jacob Madsen, professor i psykologi

basert på mine opplevelser som foreleser ved Psykologisk institutt gjennom 10 år, så er ikke menn akkurat redde for å rekke opp hånden. På selve studiet er menn i et betydelig mindretall, men det er alltid flere menn, langt flere enn det skulle tilsvares statistisk, som deltar og tar plass i forelesningene, sier Madsen.

– Jeg vet derfor ikke om jeg er helt med på beskrivelsene av ytringsrommet for

menn som så veldig trangt.

Selvhjelpskultur

Under årets valgkamp brukte Velle mye tid på å fortelle gutta at det er ingen grunn til at de skal prestere dårligere enn kvinner.

– Jeg tror mye hadde vært løst om en del unge menn våknet, så seg selv i speilet og sa «fuck it, jeg kjører på».

Ideen om at man selv har ansvar for egen situasjon har ifølge Madsen blitt svært populær blant unge gutter. Madsen drar koblinger til fremveksten av internettfenomen som Jordan Peterson og Andrew Tate.

– Under fascinasjonen for disse mennene ligger det en fremvoksende selvhjelpskultur, sier Madsen.

Disse mennene har heller ikke vært fremmed for å dele et ofte problematisk kvinnesyn. Madsen spekulerer i om budskapet om «mennene som kvinnes herre» kan være forlokkende for en gruppe som har følt seg litt glemt, men tviler selv på at dette er en utbredt holdning.

På spørsmål om han ser en sammenheng mellom selvhjelpskultur og høyresidens appell blant unge gutter, trekker Madsen frem det liberalistiske tankegodset om at løsningen ligger i personlig ansvar og frihet fra staten.

– Det ser ut til at dette appellere mer enn taler om underliggende strukturer som ofte kommer fra venstresida, sier Madsen.

KULTUR

kulturredaktør: **Freyja Eikrem Ims**
freyja.heims@gmail.com 955 52 183

Uredd foran mesteren: Selv ikke læremesteren Odd Nerdrum får skryt. I forhold til Nerdrums andre malerier, synes William at "Redemption" skuffer.

WILLIAM HEIMDAL OM STATENS 136. HØSTUTSTILLING:

–Et åndelig selvmord

I fjor kunne man finne den unge renessansekunstneren

William Heimdal (20) utstilt på veggen i Statens høstutstilling. I år er han nede på gulvet og skal anmelde høstutstillingen live for Universitas.

Kunst

tekst Mathias Basma Moen og Freyja Eikrem Ims
foto Isabel Svendsen Berge

– Høstutstillingen er en *enabler* som fører kunstnerens schizofreni.

Det sier William Heimdal (20). Vi møter den unge malerkunstneren utenfor Kunstnerens hus en solfylt, kald ettermiddag i oktober.

Heimdal tilhører Memorosa-gruppen, et knippe kunstnere som maler klassisk-figurativt i Odd Nerdrums ånd. Han har dessuten skapt overskrifter de siste årene med sine frittalende kommentarer om samtidskunsten.

Til Universitas i fjor uttalte han at frukten til Kunsthøgskolen i Oslo (Khio) ser råtten ut, og at ingen dyktige malere har kommet ut av den. For et par år tilbake hevdet han at Høstutstillingen var korrupt. I fjor, derimot, var han selv utstilt med verket *David og Goliat*.

Med et slikt turbulent kjærlighetsforhold til Høstutstillingen er det med spente øyne vi har spurt ham om å være Universitas' eksterne live-anmelder. Heimdal skal rett og slett ledsage oss gjennom utstillingen med sitt kritiske kunstnerblikk.

Kritisk til kunstkritikere

Vi skrutter inn i utstillingens første del. Heimdal, som ennå ikke har besøkt årets utstilling, kaster hodet granskende rundt, og stiller seg så foran Charlotte Nilsens verk *Å hele nr 5*.

– Ja, sier William og smiler lurt.

Det er som om en slakter skal bedømme en matrett

– Det er et verk. Eller en artighet, reflekterer han mens han ser på garnkreasjonen fremfor seg.

Han påpeker at kunstkritikeren Mona Pahle Bjerke har trukket frem verket som et høydepunkt i sin anmeldelse av årets utstilling

–Er du enig med Pahle?

–Haha, nei.

Pahle Bjerke har tidligere kritisert Heimdals maletekniske ferdigheter i en anmeldelse av Memorosa-gruppens høstutstilling – hvor Heimdal

hadde utstilt et selvportrett – der hun mente at han måtte få skikk på anatomien til sin egen kropp. Til tross for det har Heimdal stort sett respekt for henne.

–Men av og til bommer hun helt, sier Heimdal med et glimt i øyet.

Picasso var en helt gjengs maler

Heimdal misliker hvordan kunstkritikere som står utenfor selve kunsten kritiserer den, og mener det blir feil at alt som trengs for å kritisere et maleri er en akademisk grad.

– Det er som om en slakter skal bedømme en matrett. Det er jo kokken som skal uttale seg om hvordan maten smaker!

Vi vandrer videre. Heimdal snur seg rundt i det hvite rommet fylt med absurditeter av kunstverk og sier om samtidskunsten:

– Det er pretensiose vittigheter, gjort utilgjengelig for det folkelige publikum.

Kultursnobberi

I år lanserte NRK serien *Portrettmesterskapet* hvor flere kjente og ukjente kunstnere skal konkurrere i å lage portretter av kjente fjes. Heimdal var med i første episode hvor han malte et portrett som dommerne ikke kåret til vinner.

En av dommerne var Lars Elling, som vi nå står fremfor maleriet til. *Porten til stillhetens skog* viser et rom med en åpen dør rett inn i skogens hjerte, hvor en ugle sitter på en gren.

– Elling er hyggelig, men dette er jo et dekorativt verk.

Heimdal ser nøye på maleriet. Han mener at i møte med et godt maleri skal man glemme at det er et maleri. Han trekker frem renessansekunstneren Rafaels maleriske ferdigheter som eksemplariske. Men til moderne kunstnere har han ikke like mye skryt å gi.

– Picasso var en helt gjengs maler.

Heimdal løfter blikket fra maleriet og ser på menneskene som surrer rundt i utstillingen med henda på ryggen. Han tror at mange av menneskene som kommer for å se på Høstutstillingen, gjør det for å få et innblikk i den lukkede kunstsfæren.

– Høstutstillingen er en stor institusjon. Borgmennesket kan føle at de tar del i noe viktig,

og at de kan heve seg over vanlige folk. Heimdal avbryter tankerekken og snur seg smilende tilbake til Ellings maleri.

–Ugla er jo et høydepunkt.

Hvitvasket kunst

I et separat rom fra resten av utstillingen møter vi verket til Anna Ihle *Pauser av spytt og melk, kropp er vann*. Utstillingen fyller hele rommet med sine store trebiter og mindre trefliser. Heimdal sukker.

–Tenk på vedmangelen som kommer i vinter, så er alt det treet her bare bortkasta.

–Hva tenker du er meningen bak et slikt stykke installasjonskunst?

Heimdal ser på den fortapte fyringsveden.

–Budskapet er vel at nå har menneskene gjort et overtramp på naturen.

–Hva tenker du om politikk i kunst?

Saken fortsetter»

Nådeløs: Heimdal viser ingen nåde når han bedømmer årets Høstutstilling.

Uoppnådd potensial: Høstutstillingen må by på noe mer enn pretensiose artigheter, synes Heimdal.

Alt på Høstutstillingen er så ulikt at det blir likt i sin helhet

– Ikke faen.

Heimdal stiller seg kritisk til at politikk skal blandes inn i malingen, og mener at politisk aktivisme burde skrives i Dagbladet.

– Alt på Høstutstillingen er så ulikt at det blir likt i sin ulikhet. Kunsten blir utilgjengelig pretensios. Hvis du hadde plassert det i Peterskirken, ville det vært noe helt annet.

Heimdal leder oss videre mot den andre

skal representere den norske samtidskunsten?

– Det er skremmende. Det ypperste norsk kulturelite har å by på er svake artigheter.

Heimdal flytter blikket til et maleri som henger bak oss av Nina Grieg: *Yonder #11*. Han synes tjæren brukt på lerretet har en fin farge, men kommer frem til at det kun er en logisk løsning til all denne tilsynelatende masseproduserte samtidskunsten.

– Det er hvitvasking av penger, og jeg håper det blir avslørt for det det er.

Heimdal opplyser oss om at man ikke trenger å betale skatt på kunst man selger, og ser det som en grunn til hvorfor så mye samtidskunst virker hurtigprodusert.

Et høydepunkt i håpløsheten

– Men et sånt verk! sier William med et stort smil om munnen og glødende øyne.

Han har snudd seg og står foran Odd Nerdrums oljemaleri *Redemption*. Maleriet viser to nakne menn og et lite barn i et apokalyptisk landskap.

– Hvis du er heldig, kan du lage et sånt verk hvert år. Da er det mye vanskeligere å hvit-

vaske.

Likevel er ikke Heimdal særlig imponert over Nerdrums maleri.

– Hvis jeg skal være helt ærlig, synes jeg det er et svakt verk i hans korpus. Det blir for røft, og ser mer ut som maling enn to mennesker.

Heimdal løfter ikke blikket fra maleriet, og smiler av sin egen kritikk.

– Men jeg må være forsiktig med å kritisere en så sterk maler.

Han understreker at hans læremesters maleri er på et helt annet nivå enn utstillingens øvrige verker – med unntak av verket ved siden av, Christopher Rådlunds lille litografi *Eik*, trykket i sort og hvitt.

– Det gudommelige forbindes jo ofte med lyset, men når jeg ser på dette treet som er mørkt, får jeg likevel en sakral opplevelse.

Han ser på litografiet som viser den skyggelagte eiken.

– Hvis man mestrer skyggen, mestrer man lyset.

delen av utstillingen. Vi står igjen i et kritthvitt rom som brytes opp med de ulike kunstverkene. Med den lange jakken i semsket skinn og pelslue i hånda, virker han litt malplassert i rommet fylt med eksplosiv samtidskunst.

–Hva tenker du om at det du ser rundt deg

Bortkastet keramikk: Den unge malerkunstneren har ikke noe til overs for Irene Nordlis keramikkskulptur.

Sjokkerende harry

Vi vandrer vekk fra den todimensjonale verdenen litografiet tilhører, og snur oss mot Mattias Härenstams ruvende kunstverk *Dagene er korte nå, men jeg skal ikke la mørket ta meg*.

Verket viser flere skulpturer av ulike materialer hengende fra en sirkulær metallramme. Igjen poengter Heimdal at Pahle Bjerke trakk frem dette verket som et høydepunkt.

– Mona var imponert over hvor dyrisk noen av skulpturene var. Jeg er imponert over hvor lite dyriske de ser ut.

Heimdal peker på en annen bestanddel av skulpturen – et mulig hode som henger opp ned med kjettinger hengende ut av øynene. Igjen henviser han til

Det er hvitvasking av penger, og jeg håper det blir avslørt

Pahles anmeldelse.

– Hun syntes det var imponerende at kjettingen så ut som tårer. Jeg synes kjettingen ser ut som kjetting.

Blikket til Heimdal vandrer videre mot verket til Bas Ruis' *Fountain of Youth*. Det ser tilsynelatende ut som flere Monster-energидrikker stablet oppå hverandre. Han ser nøye på statuen og

leter etter en dypere mening.

– Jeg er ganske sikker på at denne blir taksert til 56.000, informerer en av journalistene.

Heimdal reagerer sjokkert. Før han får uttalt seg om hva han mener om en slik pris, kommer en ansatt bort til oss og forklarer at det egentlig skal renne grønt vann ut av statuen.

– Det gjør det jo bare enda mer harry, sier Heimdal.

Kierkegaards kirkegård

Ved siden av den monstrøse Monsterfontenen står Irene Nordlis keramikkskulptur *Vessel nr 21*. Skulpturen viser det som tilsynelatende er flere kropper som er smeltet sammen til én statue.

– Det er så pretensiosøst det kan bli, bare bortkastet keramikk.

Som et eksempel på keramikk som ikke er bortkastet, trekker Heimdal frem skulpturen *Harald V* av Frode Mikal Lillesund, som ble utstilt på Høstutstillingen i fjor. Heimdal refererer til Lillesunds statue som et mesterverk. Det var Pahle Bjerke helt uenig i.

– Jeg blir forbanna, skandaløst! sier Heimdal med et glis om munnen når han tenker på Pahle Bjerkes kritikk. Gliset forsvinner, og han ser seg sorgmodig rundt i rommet.

– Det er ingen som vil verdsette noe av det som er her om 200 år – bortsett fra Nerdrums og Rådlunds verker.

Han siterer fritt etter den danske filosofen Søren Kierkegaard.

– Hvis du er tro til din samtid, så dør du med den.

Med det mener Heimdal at kunst-

Brennbart: Heimdal mener at Anna Ihles verk *Pauser av spytt og melk, kropper er vann* hadde gjort seg bedre som fyringsved enn som kunstverk

verk som ikke tar del i den mange århundre lange tradisjonen vil bli glemt raskt.

– Det vi egentlig går i er en kirkegård, en gravlund.

Vi er tilbake i trappeoppgangen. På veggen vis-à-vis trappen projiseres det en video som viser halsene til menn som svelger.

– Det er så pretensiosøst.

– Hva mener du egentlig med ordet *pretensiosøst*?

– Det er uforståelig, meningsløst, stygt og lagd helt uten kjærlighet. Hva skal en vanlig borger med dette?

En time med kjendispsykolog

Heimdal har sett nok. Vi prøver å forlate årets høstutstilling før vi innser at det er et helt rom fylt med videokunst i underetasjen. Heimdal er ikke overbevist om denne typen kunst, men er villig til å ta en titt.

Vi står så i et helt mørkt rom hvor eneste lyskilde er de mange skjermene foran oss. På den største skjermen ser vi en kvinne vri seg på gresset i et norsk fjellandskap. Heimdal kommenterer kontant.

– Disse kunstnerne trenger en time med Peder Kjøs.

Med det forlater vi Høstutstillingen i

sin helhet, og ber pent om en oppsummering fra den unge malekunstneren.

– Det er trist.

Ved å male et lyrisk bilde forteller Heimdal at det kan sammenlignes med paranoide mennesker som er redde for

Disse kunstnerne trenger en time med Peder Kjøs

at alle mennesker skal ta dem:

– Høstutstillingen er karen som sier at ikke bare er PST ute etter deg, men Interpol også.

Han plasserer hatten sin på hodet.

– Det er ingen som hever seg over tidsånden. Høstutstillingen *enabler* den åndssuicidale – for man begår et åndelig selvmord ved å lage samtidskunst.

Før vi sier takk og farvel, er vi nysgjerrige på hva Heimdal skal bruke resten av dagen på. Han sier kjapt før han trer ut i høstværet:

– Jeg skal hjem og male.

Surrealistisk studentbudsjett

Statsbudsjettet for 2024 er avslørt, og i ukas Universitas kan du lese om hvordan det påvirker studentene. Oline Sæther, leder for Norsk studentorganisasjon, sa til NRK at statsministeren i august sa at studentene skulle bli prioritert, men dette føler NSO ikke har blitt realiteten.

Ad notam-redaksjonen har derimot funnet ut at i surrealiteten har studentene i Norge fått hele statsbudsjettet! Vi ringer til Oline Sæther for å høre hva hun synes om det.

– Hva sa du, sa du? I uvirkeligheten hele statsbudsjettet? Nei, det må være mulig! utbryter hun når vi viderebringer nyheten.

– Hva har det å si for hver enkelt student?

– Nå blir det i hvert fall

ikke gratis månedskort og gratis mat i kantina for alle studenter. Og heller ikke full lønn for å studere! Nei, jeg tar alle pengene selv.

Det siste vi hører før Sæther legger på er en ondskapsfull latter. Vi ringer en ekspert på makt og misbruk for å forstå Oline Sæthers reaksjon.

– Nei, etter mine analyser er griskheten til et menneske eksponensiell med mengden makt et menneske får tildelt. Ganger vi Oline Sæther med statsbudsjettet får vi 1883 milliarder Oline Sætherer. I surrealiteten er det innenfor normalen, så her er det bare å takke, nikke, neie og bukke slik som alltid, sier maktforsker Linda Lei.

Helene Harefrøken

Ukas studentøl

SØL OG BRØL MED VINTERØL: Omsider er dagen dere alle har ventet på her. Universitas har testet Hansas *limited edition* øl ved navn «Vinterlys». Før vi i det hele tatt rakk å åpne den tacky men sjarmerende boksen hadde vi ett spørsmål: Hva i alle dager er en vinterøl? Etter en kjapp smak fikk vi svaret. En vinterøl befinner seg altså på et rart sted mellom en mimosa, en nellik og en litt sliten klementin. Samtidig er ølen lys og renner lett ned. Redaksjonen fikk umiddelbart lyst til å dra lua godt nedover ørene, skøyte opp til Ullevålseteren og nyte en velfortjent halviter med Vinterlys. Så da, folkens, vet dere det. Verken ølen eller konseptet er så dumt som det høres ut. I disse kalde måneder kan du lett bytte ut sommerens «unne seg litt kose seg litt»-go-to Juicy IPA, med denne spenstige slageren. Alt i alt anbefaler vi derfor at du tester ut

Vinterlys og gir den en real sjanse. Kanskje åpnes øynene dine for en helt ny pilsverden, og i verste fall har du en god samtalestarter. Hansa mener at ølen passer godt til brunsj, vi synes den står godt til et kamferdrops eller to. Må for all del ikke forveksles med juleøl!

Ølvurderingen skjer i samråd med redaksjonen i Universitas.

Hansa Vinterlys

Pris: 44 kr på Bunnpris

Land: Kokstad, Bergen

Alkohol: 4,7 prosent

Amo Boracco Boring, oianmelder i Universitas

Vi spør

av Regjer-Inga

Byggeklusser til besvær

I ukas utgave av Universitas kan du lese om hvordan staten enda ikke har gjort noe med vindmøllene på Fosen, selv om Høyesterett for lengst har besluttet at dette er brudd på samenes menneskerettigheter. Vi spør-redaksjonen lar seg inspirere av dette, for også vi har et litt lugubert byggeprosjekt på gang. Derfor ringer vi til en jusstudent.

– Hei, jeg sitter egentlig på lesesalen, men hva er det?

– Hei du! Jeg trenger litt juss-hjelp. Jeg har litt problemer i kollektivet mitt, fordi soverommet mitt er så lite.

– Ja, okei. Bolig er ikke mitt felt, men...

– Det er ganske trangt hjemme hos meg. Så hadde jeg tenkt at det ville vært en god ide å bygge et klesskap inne på soverommet til han jeg bor med. Er det lov?

– Å bygge et klesskap inne på noen andre sitt rom?

– Ja, for han har ganske god plass inne på sitt rom. Alt som er på rommet hans er jo bare sånn, hans ting og bilder av sentimental verdi.

– Nei, jeg vil ikke tro det. Heheh...

– Fordi jeg har gjort det en gang tidligere. Da hadde jeg litt dårlig

plass og flyttet en stor vifte inn på hans soverom. Han ble litt sutrete, som var irriterende fordi han slo opp et telt på kjøkkenet i protest. Huseieren mente forsåvidt også at jeg brøt rettighetene hans. Men så tenker jeg, det er jo ikke så mye han kan gjøre, er det?

– Altså, om du vil ha svar så burde du ringe til noen som har dette som spesialfelt. Dette er ikke det jeg driver med.

– Å, men det kan jo egentlig bare være et godt alibi! Jeg kan bare si sånn «Uppsiiii, brøyt visst rettighetene, ingen jeg snakket med sa det var ulovlig!»

– Du, det tror jeg ikke. Altså, dette er jo ikke mitt felt, men det sier jo seg selv at du ikke kan gjøre som du vil på andres soverom.

– Hva hvis jeg gjør det miljøvennlig? Huseieren min er veldig glad i

sånne ting.

– Ikke om huseieren din er seriøs.

– Akkurat nå så er han i kollektivet bortreist, så jeg tenkte å bare bygge det klesskapet nå. Hvor lenge tror du det bygget må stå før han bare skal akseptere det? Hva er foreldelsesfristen på noe sånt?

– Åja, den er nok... Ehh... Det kan jeg ikke i hodet, men jeg vil tro det er ganske lenge ja. Du kan ikke bare la det stå i en måned og tro det skal gå greit.

– Men hva hvis det står 700 dager da?

– Det er ikke nok.

– Vil du vurdere din stilling so...

– Du sorry men jeg har virkelig ikke tid til dette akkurat nå.

– Vi snallast?

KVISS-CORBIN

- Hvem skal bli tildelt Nobels litteraturpris for 2023?
- Fredsprisen ble derimot tildelt til iranske Narges Mohammadi, men hva heter den norsk-iranske stortingspresidenten?
- Torbjørn Jagland var også stortingspresident i sin tid, men er kanskje mest kjent som statsminister. Hvem ble derimot hans etterfølger i den sistnevnte post?
- Hva er en uriaspost?
- Hva heter Oslos eneste urskog?
- Øyafestivalen ble lenge arrangert i Middeldalderparken i Oslo, men hvor var den før det?
- Hva betyr *agnus dei*?
- Hva heter filmen fra 1959 som handler om en jødisk prins som ender opp som slave i Roma før han vinner tilbake friheten gjennom et hesteløp?
- Nevn én av de fem filmene John Cazale har

spilt i?

- Hva heter komponisten som blant annet har laget musikken til filmene *Edward Saksehånd*, *Mission Impossible*, *Spider-Man*, *Men in Black* og *The Nightmare Before Christmas*?
- Hva heter den norske gitaristen kjent fra blant annet Turbonegro og Kåre and the Cavemen?
- Hvem skal spille skomakeren i den nye spillefilmversjonen av *Jul i Skomakergata*?
- Portveien 2* er for mange et kjent program fra barne-TV som gikk mellom 1985 og 1987, men hvor ligger Portveien 2?
- Portvin blir produsert i en region i Portugal som deler navn med elven som renner gjennom Porto og et mulig norsk nyord som kunne indikert en uønsket hendelse på toalettet, men hva heter den?

- Hva er det greskættede begrepet for nyord?
- Hva var årets nyord i 2021?
- Hvilket år er det snakk om? Norgeshistoriens første kirkebryllup mellom et likekjønnet par finner sted, Macron blir president i Frankrike, parlamentet i Catalonia vedtar å løsrive seg fra Spania, NTB har 150-årsjubileum, Susanne Sundfør gir ut albumet *Music for People in Trouble*, prins Gabriel av Sverige blir født og Malcolm Young fra AC/DC dør.
- Hvilken skiløper er fortsatt i forhandlinger med det norske skiforbundet etter at han brøt med dem i april i år?
- Wayne Rooney er nå klar for en ny trenerjobb. Denne gangen er det for en klubb som deler navn med Englands nest største by, men hva heter den?
- Hvem sikret VM-tittel i Formel 1 etter de siste resultatene i Qatar?

av Gabriel Corbin-Arntzen, kvissmaster i Universitas

SVAR/DOM

0-4. Exphil på Bali: Du kombinerer chille studier med sol og klamydia, og tar livet med ro. Det vises.

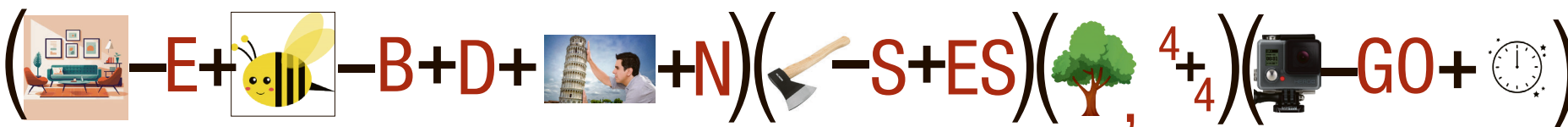
5-9. AST1010 – Astronomi: Du er smart nok til å utnytte systemet som gratispassasjer, men dessverre stopper det der.

10-14. Juss: Dette var bra, men det rakk ikke helt til topps... Syt litt på Jodel.

15-20. Honours: WOW! Du er sååå flink!!! Gratulerer! Men så er det kanskje ikke så rart, siden du har egen seksjon i biblioteket?

Rebus

av Rebus for tog

HINT: Statsbudsjett. Send løsning universitasdesk@gmail.com

FORRIGE LØSNING: «Kjempeblekksprut på Arbeidersamfunnets plass» Det klarte Xenia, Kevin og Alliana, Lise, Hedda, HMK, BAB og Lugubre Live Brattlie.